Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 4 июль 1972 йил, сешанба ◆ № 154 (15.325). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ЯНГИЙЎЛ районидаги Собир Раҳимов номли колхозининг Мирза Қодиров бошлиқ илғор звено коллективи 50 центнерчилик ҳаракатига қўшилиб ғўза пайкалларида мўл ҳосил тўпламоқдалар. Звено бошлиғи ҳар куни 5-6 гектар майдондаги ғўзаларга сифатли культивация ишлови бермоқда. Суратда: звено бошлиғи М. Қодиров.

О. Қозоқбоев фотоси.

ЯНГИ КИШИНИ ТАРБИЯЛАШ— БОШ ВАЗИФА

Партия XXIV съезди КПСС Программасида қўйилган асосий вазифаларни — коммунизмнинг моддий-техника базасини яратиш, янги жамиятнинг ижтимоий муносабатларини шакллантириш ва янги жамиятнинг янги кишисини воята етказишдек бир-бири билан узвий боғлиқ вазифаларни амалга оширишнинг конкрет йўл-йўриқларини белгилаб берди. Ҳозир партия ташкилотларининг, идеология фронти барча воситаларининг диққат-эътибори мана шу вазифаларга қаратилган. Шу жиҳатдан олганда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган VII пленуми КПСС XXIV съездининг меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашни янада яхшилаш ва уларнинг сиёсий активлиги ҳамда меҳнат ғайратини кучайтириш борасидаги кўрсатмаларини изчил амалга оширишнинг режаларини белгилаб берди.

Пленум шуни қайд этдики, республика партия ташкилотлари меҳнаткашлар орасида бутун ғоявий-сиёсий ишларни актив ва малакали олиб борадиган бўлиб қолдилар. Марксизм-ленинизм ғояларини пропаганда қилиш, кенг меҳнаткашлар оммасида илмий дунёқарашни камол топтириш, уларни меҳнатга, жамоат мулкига коммунистик муносабатда бўлиш, юксак интизом ва уюшқоқлик руҳида тарбиялаш борасидаги ишлар кучайиб кетди. Меҳнат аҳлининг ҳаётбахш совет ватанпарварлиги, пролетар интернационализми, совет халқлари, бутун социалистик ҳамдўстликнинг буюк, бузилмас дўстлиги ва қардошлиги руҳида тарбиялашни кучайтириш масалалари партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотларининг ҳамиша диққат марказида бўлиб келди ва шундай бўлиб қолмоқда.

Омма орасида ғоявий-сиёсий ва тарбиявий ишларнинг ҳозирги замон талаблари асосида йўлга қўйилганлиги меҳнаткашларнинг сиёсий активлиги ва ишлаб чиқаришдаги ғайрат шижоати тағин ҳам юксалишини таъминлади. Маълумки, шонли ишчилар синфимиз, колхозчи деҳқонларимиз ва меҳнаткаш зиёлиларимиз — республикамизнинг барча меҳнаткашлари СССР ташкил этилганлигининг муборак ярим асрлик олтин тўйини янги меҳнат совғалари билан муносиб кутиб олиш учун умумхалқ мусобақасини кенг авж олдириб юбордилар. Бу мусобақа ўзининг ажойиб самараларини бермоқда. Республикамиз саноати маҳсулот ишлаб чиқариш ва уни реализация қилиш ярим йиллик планини муддатидан анча илгари бажарди. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни тобора кўпайтирмоқдалар. Давлатга пилла, қоракўл тери сотиш планлари аллақачон бажариб қўйилди. Пахта далаларининг марду-майдонлари тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йилида она-Ватанга камида 4,5 миллион тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Буларнинг ҳаммаси меҳнаткашларнинг онглилиги ошганлигидан, партия ташкилотлари омма орасида ташкилотчилик ва тарбиявий ишларни яхши уддалаётганлигидан далолат беради. Лекин, пленум уқдириб ўтганидек, бу ишларнинг савияси ҳали КПСС XXIV съезди талабларига тўла-тўкис жавоб бераолмайди. Баъзи партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари пропагандистик ва оммавий-сиёсий тадбирларнинг лозим даражада самарадорлигига эришганларича йўқ.

Ишлаб чиқаришнинг муҳим масалаларини ҳал этишда, меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатини ривожлантиришда меҳнаткашлар коллективлари ролини оширишга ҳамма жойда ҳам жиддий эътибор берилаётир деб бўлмайди. Баъзи саноат корхоналарининг раҳбарлари яккабошчиликка берилиб кетиб, коллективнинг ролини инкор қилишади, жамоат ташкилотлари фикри билан ҳисоблашмайдилар. Ахир, раҳбар, у қанчалик билимдон ва ҳамма масалани пухта ҳал қилиш қобилиятига эга бўлмасин, коллектив заковати, коллектив иродасини ўзида мужассамлаштира олмайди-ку! Принципиал, муҳим масалаларни ҳал қилганда коллектив билан бамаслаҳат иш кўрган раҳбар қарор қабул қилишда янглишмайди, масалани ҳал этишнинг энг тўғри йўлини белгилайди.

Корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари орасида шундай кишилар ҳам учрайдики, улар ўз участкаларида эришилган ютуқни, тилга олганда шахсий хизматларини рўкач қилишади, ишдаги камчилик ё нуқсонларни тилга олганда эса, ўз хатосини тан олиш ўрнига раҳбарлик коллектив бўлдими, жавобгарлик ҳам коллектив бўлсин, деб айбларини бошқаларга юклашга интилишади. Шунинг натижасида бундай ходимлар меҳнат интизоми пастлиги, кадрларнинг қўнимсизлиги, ишда брак маҳсулот ишлаб чиқарилиши ва бошқа шу каби камчиликларга нима сабабдан йўл қўйилаётганини айтиб беришга ожизлик қиладилар.

Партия XXIV съезди ҳамда КПСС Марказий Комитетининг съезддан кейин қабул қилган бир қатор қарорларида кадрларни марксча-ленинча чиниқтириш, меҳнаткашларга иқтисодий билим беришни янада яхши йўлга қўйиш юзасидан муҳим тадбирлар ишлаб чиқилди. Ўз фаолиятларини мана шу талаблар асосида қурган партия ташкилотлари ишлаб чиқаришни ривожлантиришда ҳам, меҳнаткашларни сиёсий ва иқтисодий билимлар билан қуроллантиришда ҳам яхши натижаларга эришмоқдалар. Айни пайтда нуқул ишлаб чиқариш масалаларига берилиб кетиб, тарбиявий ишни кейинги ўринга сураётган кишилар ҳам борки, булар на ишлаб чиқаришда, на янги кишини тарбиялашда дуруст натижаларга эришолмасликлари турган гап.

Шуни яхши эсда тутиш кераккки, ишлаб чиқариш ва тарбиявий вазифаларни бир-биридан ажратиб олишнинг сира иложи йўқ. Демак, ҳар икки ишни узвий боғланган ҳолда олиб бориш, шу тариқа ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириб, янги кишини камол топтириш вазифаси билан кун сайин шуғулланиш ҳар бир раҳбар ходимнинг, идеология фронти барча звеноларининг энг муҳим вазифасидир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми «Партия ҳужжатлари алмаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида»ги масалани ҳам муҳокама қилиб, партия ҳужжатларининг алмаштирилиши республика партия ташкилотини янада кўпроқ мустаҳкамлайди, унинг жанговарлик қобилиятини оширади, коммунистик қурилишдаги ташкилотчилигини кучайтиради, деб таъкидлаб ўтди.

Шу муносабат билан партия ташкилотлари жуда катта вазифаларни бажаришга тўғри келади. Маълумки, партия ҳужжатлари сўнгги марта алмаштирилгандан буён йигирма йилга яқин вақт ўтди. Шу вақт мобайнида бутун партиямиз қатори унинг жанговар отрядларидан бири бўлган Ўзбекистон партия ташкилоти ҳам сон жиҳатидан ўсди, ғоявий ва ташкилий жиҳатдан тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамланди. Партия ташкилотларимиз янги тажриба билан бойиди, уларнинг меҳнаткашлар оммаси билан алоқаси бекиёс кучайди. Бу катта аҳамиятга молик бўлган тадбирни ўтказишдан партия ташкилотларининг фаолиятини тағин ҳам яхшилаш, коммунистларнинг ижтимоий-сиёсий активлигини, интизоми ва масъулиятини янада ошириш XXIV съезд қўйган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун фойдаланиш керак.

1973—1974 йилларда амалга ошириладиган бу тадбирга барча коммунистлар, барча партия ташкилотлари чуқур масъулият билан қарашлари, партия ҳужжатларини алмаштиришни ғоявий ва ташкилий-сиёсий жиҳатдан юксак даражада ўтказишлари лозим.

Янги кишини камол топтириш қисқа муддатли тадбир ё кампания бўлмай, партия ташкилотлари, барча жамоат ташкилотлари ва бутун жамоатчиликнинг узоқ муддатли олиб борадиган тарбиявий-сиёсий ва ғоявий-назарий ишидир. Бу иш билан кун сайин, муттасил шуғулланиш, янгилик куртакларини вақтида илғаб олиб, уларни кенг ривожлантириш, жамиятимизга ёт бўлган ҳар қандай хатти-ҳаракатларни танқид ўти билан, тарбиявий ишнинг бошқа воситалари билан тугатиш шу куннинг энг муҳим вазифаси бўлмоғи керак.

Партия ташкилотлари коммунистларнинг Программа ва Устав талабларига қаттиқ риоя қилишларига, ишлаб чиқариш ва ижтимоий-сиёсий ҳаётда ўзларининг авангардлик ролини амалда бажаришларига совет қонунлари, коммунистик ахлоқ нормалари ва социалистик турмуш қоидаларига риоя қилишда намуна бўлишларига эришишлари даркор.

КАТТА ХИРМОН УЧУН

ЭЛЛИК ЦЕНТНЕРЧИЛИК ҲАРАКАТИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК!

Узоқ йиллик деҳқончилик тажрибамда шундай хулосага келдим: пахта тақдирини уч нарса ҳал қилади — сув, ҳарорат, ўғит. Деҳқон меҳнати эса уларнинг ҳар учаласини бириктиради ва асосий роль ўйнайди. Бригадамиз деҳқонлари буни ўз тажрибаларида синовдан ўтказмоқдалар. Ҳар йили кузда шудгорлаш олдидан ерга тупроқ картограммасига амал қилган ҳолда минерал ва маҳаллий ўғит солиб чиқамиз. Кузда бир гектар ҳам ернинг ўғитсиз ҳайдалишига йўл қўймаймиз. Ғўза ўсиши ва ҳосилга кириши даврида асосий эътиборни сувга берамиз. Суғорилган карталар етилиши биланоқ, қатор ораларини культивация қилишга киришамиз. Агар ҳарорат нормадагидан паст бўлса, қуруқ культивацияни кучайтирамиз. Суғориш орасида қўшимча культивация ўтказамиз. Бунда тупроқ қўшимча иссиқлик қабул қилади ва уни ғўзага етказиб беради. Мана шу усулда ғўза қўшимча иссиқлик билан таъминланади.

Бригадамиз деҳқончилик қиладиган ерлар Замбарчўл массивида жойлашган. Бундан 10 йил муқаддам пахта майдонимиз 105 гектар эди. Ҳозир чўлларни ўзлаштириш ҳисобига пахта майдонларимиз қарийб икки баравар кенгайди. Пастбаланд карталарни текислаб, янги суғориш шохобчаларини чиқардик. Тосқултон ариғидан насос билан сув чиқариб, пахта майдонларини суғормоқдамиз.

Мана 5 — 6 йилдирки, ҳосилдорликни узлуксиз 45—50 центнердан тушпрмай келаётирмиз. Ўтган беш йилликнинг охирги йилида ҳар гектар майдондан 51 центнердан пахта етиштирилган бўлса, тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилида ҳосилдорликни 55 центнерга кўтардик. Пландаги 556 тонна ўрнига 1032 тонна «оқ олтин» хирмони бунёд этилди.

Бригадамиз аъзолари СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига мусобақани кучайтириб, шонли санани муносиб совға билан кутиб олишга аҳд қилдилар. Қутлуғ юбилей шарафига 192 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 56 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олдик. Бизда барча дала ишлари ана шу юксак мажбуриятлар асосида ташкил этилган. Ҳамма майдонларда 60Х60 схемасида ғўза ўстириб, қатор ораларини сифатли культивация қилиш, озиқлантириш ва суғориш ишлари юксак агротехника асосларида олиб борилмоқда. Ҳозир ғўзаларимиз узунасига тўрт марта, кўндалангига уч марта сифатли культивациядан чиқли, уч марта озиқлантирилди. Иккинчи сувни тамомлаш арафасидамиз.

Бригадамиз сувчилари зиммасига шарафли масъулият юкланган. Шу кунларда 24 сувчи тўрт группага бўлиниб, эгатларга сув тараяпти. Ҳар икки группага уч универсаль бириктилган. Ҳар қайси группага алоҳида карталар ажратилган. Бригадада яхлитлаштирилган 11 карта катта-кичиклигига қараб олти универсалчига бириктиб қўйилган. Бригадамизда тажрибали деҳқонлардан иборат сифат комиссияси тузилган. Улар культивация ва суғориш устидан назорат олиб борадилар. Сувдан ва культивациядан чиққан карталарни текшириб қабул қилиб оладилар. Бригада аъзоларининг асосий эътибори ғўзани сифатли парвариш қилишга сафарбар этилган.

Суғорилган, культивация қилинган ва озиқлантирилган участкаларда ишнинг сифати ҳар беш кунда якунланиб турилибди. Ҳар бир картадаги универсалчи ва сувчининг иш сифати беш кунлик охирида ойнадай равшан бўлиб қолади. Сувчилар сифатли сув тараганн учун, механизатор сифатли культивация учун 15 — 20 процентга қадар қўшимча иш ҳақи олади. Сулаймон Маматов, Муҳаммадий Нафасов, Рўзимурод Бойқобулов каби ўнлаб сувчилар ҳар беш кунлик охирида қўшимча мукофот пули олишга сазовор бўлишмоқда. Механизаторлар ҳам культивация сифатига алоҳида эътибор бермоқдалар. Мусурмонқул Эргашев, Мусабек Қўчқоров, Хайрулла Худоёров, Рашид Ражабалиев, Қўзибой Эргашев каби дала гвардиячилари культивацияни сифатли ўтказаётганликлари учун бир неча бор қўшимча мукофот пули билан тақдирландилар. Уларнинг ҳар бири ҳозиргача 450 — 500 гектар майдондаги ғўзани сифатли культивация қилиб бўлди. Универсалчилар ўзларига бириктилган участкаларда ҳар бир туп ғўзани авайлаб парвариш қилмоқдалар. Сувчилар билан ҳамкорликда ҳар бир туп кўчатни ва ҳамма ҳосил нишоналарини сақлаб қолиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар.

Биз бу йилги кўкламда гектаридан 52 центнердан пахта етиштиришга ваъда қилган эдик. Юбилей йилида бошланган умумхалқ мусобақасига қўшилиб, оширилган мажбурият қабул қилдик. Гектаридан 56 центнерни мўлжалга олганмиз. Бунинг устига ғўзаларнинг ривожи ҳозирги ҳисоб-китобга кўра 15 — 20 кун орқада. Биз бригада аъзолари, механизаторлар ва сувчилар билан маслаҳатлашиб, ғўза ривожидаги кечикишни асосан ёз чилласи даврида парвариш ҳисобига тугатиш ва ғўза авжини тезлатишга ҳаракат қилаётибмиз. Ҳамма майдонлардаги ғўзаларнинг бир текис ва серҳосил бўлиб ривожланишини таъминлаш учун суғориш, культивация ва озиқлантиришни бирбирига боғлаб олиб бориш катта аҳамиятга эга. Биз шуни ҳисобга олиб ҳар гектар майдонга 600 килограмм суперфосфат ва 150 килограмм соф азот сарфладик. Гектарига 7-8 тоннадан чириган маҳаллий ўғит солдик. Айрим участкаларни иккинчи марта озиқлантиришни давом эттиряпмиз.

Ғўзага сув таращда гап кўп. Бундан кейинги суғоришларни «шарбат» усулида ўтказамиз. Суғориш олдидан эгатларга чириган маҳаллий ўғит солиб, сўнгра культивация қиляпмиз. Бунда ўғит тупроққа яхши аралашиб ғўзани қўшимча озуқа билан таъминлашда катта роль ўйнайди. Шундан кейин шарбатли сув оқизиш эса ғўзанинг ривожига ривож қўшади.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли колхозимиз юбилей йилида она-Ватанга 10 минг тонна «оқ олтин» армуғон қилишга сўз берган. Орденли колхозимиз пахтакорлари ўз сўзларининг устидан чиқиш учун ҳамма имкониятларни ишга солиб, ташаббус кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Бизнинг бригадамиз деҳқонлари юқори ҳосил учун курашнинг олдинги сафларида бўладилар.

Бойтўра КУМАКОВ,
Самарқанд область, Пастдарғом районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Карл Маркс номли колхознинг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ОТАХОН СУВЧИЛАР

Ульянов районидаги Карл Маркс номли колхоз пахтакорлари 1300 гектар майдондан 4000 тонна «оқ олтин» етиштириш учун курашмоқдалар. Колхозчилар ғўзаларга сифатли ишлов бериб, оби-ҳаётга қондирмоқдалар. Бу ишда тажрибали сувчилар жонбозлик кўрсатяптилар.

Айниқса Шароф Авазов ва Камол Мирзаев ўртоқлар бошлиқ бригадаларнинг далаларида ишлаётган Тўра бобо Шеров, Жума бобо Чориев ва Орол бобо Шумаевлар эгатларга миришкорлик билан сув тараб, ёш сувчиларга устозлик қилишмоқда.

Х. НАЗАРОВ.

ДЕПУТАТ БРИГАДАСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Жонгил Ҳусанова бошлиқ бригада пахтакорлари Яккабоғ районидаги «Правда» колхозида биринчи бўлиб 40 гектар ердаги ғўзаларини тўла гуллатиб олди. Бундай муваффақиятга ҳамма майдонларда тўрт марта парвариш ўтказиш йўли билан эришилди. Ғўзаларга йиллик ўғит нормаси бериб бўлинди.

Районнинг бошқа хўжаликларида ҳам ғўза парвариши тезкорлик билан давом эттириляпти.

Т. БОЙНАЗАРОВ.

ҚУДРАТЛИ ЦЕХ ИШГА ТУШДИ

АНДИЖОН, 3 июль. (ЎзТАГ). Бугун Андижон машинасозлик заводида республикада энг йирик чўян эритиш комплекси ишга туширилди. Янги чўян эритиш цехи йилига 18 минг тонна қуйма ишлаб чиқариш кувватига эга.

Цехда эритиш, қуйиш ва бошқа иш жараёнлари автоматлаштирилган ҳамда механизациялаштирилган. Қудратли кондиционерлар соатига цехга миллион кубометрга етказиб салқин, тоза ҳаво етказиб бериб туради.

Андижон машинасозлик заводи эндиликда фақат Ўзбекистоннинггина эмас, балки РСФСРнинг ҳам бир қатор заводларига юқори сифатли чўян қуймалари етказиб берувчи йирик корхонага айланиб қолади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми давлат хавфсизлиги органларида кўп йиллар бенуқсон хизмат қилганлиги ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитети бошқармаси бошлиғининг ўринбосари Иван Сергеевич Николаевни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ

ҲАР БИР ФЕРМАДА МЎЛ-КЎЛ ОЗУҚА БЎЛСИН

СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигида республикамиз чорвадорлари 188 минг тонна гўшт, 480 минг тонна сут, 465 миллион дона тухум етиштириш ва давлатга бошқа маҳсулотлар сотишни анча кўпайтириш мажбуриятини олдилар.

Мажбуриятларнинг муваффақиятли бажарилиши қорамоллар ва паррандалар учун тўйимли озуқанинг нечоғли мўл бўлишига боғлиқдир.

Шу кунларда озуқа етиштиришни анча кўпайтириш учун барча шароитлар мавжуд. Алмашлаб экиш анча кенг жорий қилинганлиги натижасида озуқабоп экинлар экиладиган майдонлар кенгайди. Ана шу экинлар билан қарийб 690 минг гектар ер банд қилинган.

Озуқабоп экин майдонларининг кенгайганлиги туфайли 3,3 миллион тонна дағал хашак жамғариш, 3,5 миллион тонна силос ҳамда 2 миллион тонна сенаж бостириш, 43 минг тонна витаминли ўт уни тайёрлаш имкониятига эгамиз.

Сурхондарё ва Тошкент областларининг хўжаликларида ана шу имкониятлардан яхши фойдаланишяпти. Сурхондарёда дағал хашак жамғриш плани 62 процент бажарилган. Тошкент областида ҳам йиллик пландаги дағал хашакнинг ярмидан кўпроғи тайёрланган.

Қорақалпоғистон АССР колхоз ва совхозлари дағал хашак жамғаришда орқада қолаётирлар. Бу ерда йиллик план атиги 10,6 процент, сенаж бостириш топшириғи эса — 4,2 процент бажарилган. Фарғона областида бу кўрсаткичлар нисбатан 31 ва 29 процентни, Сирдарё областида эса — 33 ва 19 процентни ташкил этади.

Бухоро, Андижон, Наманган ва Сурхондарё областларининг, шунингдек, Марҳамат, Қўрғонтепа, Избоскан, Андижон, Жарқўрғон, Термиз, Сариосиё ва бошқа кўпгина районларнинг колхоз ҳамда совхозларида беданинг иккинчи ўрими тугалланди. Ана шу хўжаликларда пичан ўз вақтида ғарамланмоқда, анча сенаж ҳам бостириб қўйилган. Бедани яна камида 3-4 марта ўриб олиш мўлжалланмоқда.

Шу билан бирга айрим хўжаликлар озуқабоп экинлар ҳосилини ўз вақтида ўриб олишни таъмин этмадилар, ўт-ўланлар ўримдан ўтиб кетяпти ва қовжираб энг қимматли хусусиятларини йўқотиб юбормоқда, ялпи озуқа камайиб кетаётир. Июнь ойининг охирида ҳам Хоразм области ва Қорақалпоғистон АССРда беданинг иккинчи ўрими тугалланмади. Қашқадарё ва Сирдарё областларининг хўжаликлари эса иккинчи ўримга энди киришдилар. Мўйноқ, Шуманай, Тўрткўл, Қўнғирот, Амударё, Тахтакўпир, Кегайли, Нукус, Чимбой, Урганч, Хўжайли, Жиззах, Пахтакор, Фориш районлари биринчи ўримни кечиктириб юбормоқдалар. Қатор районларда сенаж бостириш тўғрисида ғамхўрлик қилинмаётир. Чунончи, Тахтакўпир райони сенаж бостириш планини 5,5 процент, Кегайли райони 7,8 процент, Жиззах райони 9,5 процент, Гагарин райони 10 процент, Амударё райони 10,4 процент, Қарши райони 12,3 процент, Кувасой райони 14,3 процент, Балиқчи райони 17,2 процент, Бағдод райони 18,6 процент, Юқори Чирчиқ райони 23,1 процент бажардилар.

Чимбой ва Ленинобод районлари сенаж бостиришга ҳалигача киришганлари йўқ. Витаминли ун тайёрлаш учун ажратилган агрегатлар кўпгина хўжаликларда бекор турибди.

Бир қатор хўжаликларда маккажўхори, лавлаги ва бошқа озуқабоп экинлар яхши парвариш қилинмаётир, силос бостириш ҳамда маккажўхори пояларини ингичтириб олишга тайёргарлик кўрилмаётир, силос ҳамда сенаж иншоотлари қурилмаётир, ўрим техникаси жуда суст ремонт қилинмоқда. Ана шу участкаларда ҳам тўла-тўкис тартиб ўрнатиш — шу куннинг муҳим вазифасидир.

ФИДЕЛЬ КАСТРО РУС ВОРОНЕЖДА

ВОРОНЕЖ, 2 июль. (ТАСС). Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг Бош министри Фидель Кастро Рус, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, совет ва кубалик расмий кишилар бугун Ново-Воронеж атом электр станциясини бориб кўришди.

Меҳмонларга Европа — Осиё қитъасидаги мана шу энг катта атом электр станциясининг тарихини ва ривожланиш истиқболларини гапириб беришди. Бу станция 1964 йилда саноат учун биринчи ток берган эди. Шу кунларда станция коллективи 440 минг киловатт қувватли учинчи блокни тўла равишда ишга туширди. Ҳозирги вақтда атом электр станциясининг умумий қуввати бир миллион киловаттга етди.

Коллективнинг характерли хусусияти шуки, бу коллектив аъзоларининг ҳаммаси ёшлардан иборат. Бутуниттифоқ зарбдор комсомол қурилишида мамлакатдаги жуда кўп миллатларнинг ёш вакиллари ишлаб турибди.

Меҳмонлар бошқарув пультларини, атом реакторларини ва турбина залларини кўздан кечиришди, атом электр станциясининг маданият саройида бўлишди.

Фидель Кастро Рус атом электр станциясининг ҳурматли меҳмонларга аталган дафтарига ўз фикрини ёзиб қолдириб, фан ва техника соҳасида совет халқи эришган муваффақиятларга қойил бўлганлигини изҳор қилди.

Фидель Кастро Рус А. Н. Косигин, К. Ф. Катушев ўртоқлар, бошқа совет ва кубалик расмий кишилар шу куниёқ Москвага жўнаб кетишди.

* * *

Куба Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари, Куба Республикаси революцион ҳукуматининг Бош министри Фидель Кастро Рус ва унинг ҳамроҳлари 2 июль кечқурун Москвага қайтиб келишди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев, СССР энергетика ва электрлаштириш министри П. С. Непорожний, СССРнинг Куба Республикасидаги элчиси Н. П. Толубеев Воронеждан қайтиб келишди.

Куба Республикаси ва Совет Иттифоқининг давлат байроқлари билан безатилган Внуково аэродромида ўртоқ Фидель Кастро Русни ва бошқа меҳмонларни КПСС Марказий Комитетининг секретари А. П. Кириленко, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. С. Полянский ва бошқалар кутиб олишди.

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

КУН ТАРТИБИДА ИҚТИСОДИЙ ЎҚИШ

Ўрта Чирчиқ район партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларга иқтисодий билим беришни яхшилаш тўғрисида»ги қарори бажарилишининг боришн ҳақида Ленин номли колхоз партия комитетининг ҳисоботини тинглади ва бу соҳада анчагина ибратли ишлар қилинганлигини қайд этди. Колхоздаги учта бошланғич сиёсий мактабда 75 коммунист ва 49 та партиясиз актив, шунингдек 51 комсомол аъзоси иқтисодий билим олмоқда. Бу мактабларга олий маълумотли ва кўп йиллик тажриба орттирган бош бухгалтер ўртоқ Душабеков, катта экономист С. Кўлимбетов, ўрта мактаб директори Т. Жўраевлар пропагандистлик қилмоқдалар.

Хўжаликда «Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш таннархини пасайтириш йўллари» деган темада илмий ишлаб чиқариш конференцияси ўтди. Унда олимлар ва колхоз раҳбарлари хўжаликнинг ишлаб чиқариш-молия фаолиятини чуқур таҳлил қилиб, уни янада яхшилаш ҳақида таклифлар айтишди.

Колхоз партия комитети меҳнаткашларга иқтисодий билим бериш соҳасида ютуқлар билан бирга камчиликларга ҳам йўл қўяётир. Коммунистларнинг иқтисодий билимни қандай эгаллаётганлиги тўғрисида ҳисоботлари мунтазам эшитиб борилмайди. Кўп колхозчилар иқтисодий ўқишдан четда қоляпти.

Район партия комитети Ленин номли колхоз партия комитетига меҳнаткашларга иқтисодий билим беришни янада яхшилаш тадбирларини ишлаб чиқишни ва амалга ошириш вазифасини топширди.

ХАТГА ЭЪТИБОР — ЭЛГА ЭЪТИБОР

Нурота район партия комитети райондаги совхозларнинг дирекциялари меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятлари билан ишлашда анчагина ибратли ишлар қилаётганлигини қайд этди. Совхозларда оғзаки ва ёзма ариза, шикоят ва таклифлар ҳамда уларни текшириш якунлари учун алоҳида журналлар очилган. Хўжалик раҳбарларининг меҳнаткашларни қабул қилиш графиги тузилган. Бироқ айрим хўжаликларда ариза ва шикоятлар ҳеч қандай сабабсиз бир неча ойлаб кўриб чиқилмаётир. Партком ва ишчилар комитетлари меҳнаткашларнинг хатларига эътиборсиз қарамоқдалар. Район партия комитети совхозларнинг директорлари, партия ташкилоти секретарлари, ишчилар комитети раисларига шикоят ва аризаларни қабул қилиш ва кўриб чиқишдаги камчиликларни дарҳол тугатиш ва бу соҳада ишни янада яхшилаш вазифасини топширди.

ЁШ КОММУНИСТЛАР МАКТАБИ

Кундалик тажриба ёш коммунистлар мактаби партия аъзоларини сиёсий чиниқтиришнинг таъсирчан формаларидан бири эканлигини кўрсатди. Яқинда Беруний район партия комитети қошида ёш коммунистлар мактаби ташкил топди. Партия аъзолигига кандидатлар ва уч йилгача партия стажига эга бўлган ёш коммунистлар тингловчилар сафидан ўрин олишди. Мактабда биринчи машғулот «Бошланғич партия ташкилоти — партиянинг асоси» ва «КПСС XXIV съезди қарорлари асосида коммунистларнинг роли ва масъулиятини ошириш, партия интизомини мустаҳкамлаш деган» темаларга бағишланди.

ЭНГ ЯХШИ КАБИНЕТЛАР

Хўжаобод район бошланғич партия ташкилотлари қошида ташкил этилган ташкилий-партиявий ишлар кабинетлари конкурси якунланди. Район партия комитети методика комиссиясининг тавсияларини кўриб чиқиб Димитров номли колхоз ва Киров номли боғ-узумчилик совхози бошланғич партия ташкилотларининг ташкилий-партиявий ишлар кабинетлари ишини энг яхши деб топди. Бу икки кабинет республика миқёсидаги конкурсда қатнашади.

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ҚАРШИ. («Совет Ўзбекистони» мухбирларидан). Бу ерда меҳнаткашлар депутатлари Қашқадарё область Советининг навбатдаги сессияси бўлиб ўтди. Сессияда область Совети ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари Н. Ҳикматов «Жамоат чорвачилигини янада ривожлантириш чоралари тўғрисида» доклад қилди. Шу масала юзасидан қишлоқ хўжалиги доимий комиссиясининг раиси Г. С. Парамоновнинг қўшимча доклади тингланди. Муҳокама этилган масалалар юзасидан кенгайтирилган қарор қабул қилинди.

Сессия қатнашчилари коммунал хўжалик ва ободончилик доимий комиссиясининг раиси Ф. Набиевнинг областда коммунал хўжалиги ва ободончилик соҳаларида олиб борилаётган ишлар тўғрисидаги ҳисоботини ҳам муҳокама этдилар.

П. ГАДОЕВ.

Чуст бадиий буюмлар фабрикасининг қўли гул чеварлари юбилей вахтасида туриб ишлаб, ойлик маҳсулот ишлаб чиқариш топшириқларини ҳамиша ошириб бажаришаётир. Суратда: фабриканинг меҳнатсевар чеварлари Гулсара Ҳамидова, Қумри Арусжонова ва Обида Мамажонова ўртоқлар иш устида.

Б. Мансуров фотоси.

• • •

Олмалиқ рух заводининг аҳил коллективи СССРнинг 50 йиллик юбилейига арзигули тортиқ тайёрлаш учун астойдил меҳнат қилишаётир. Суратда: корхонанинг олтингугурут цехи пешқадамлари Ф. Аҳмедов ва А. Ниёзов ўртоқлар. Улар смена топшириқларини ҳамиша 150-160 процент бажаришга муваффақ бўлишяпти.

А. Тўраев фотоси.

ИШ ЎРНИГА ҚОҒОЗБОЗЛИК

Хотин-қизлар ижтимоий ҳаётимизда катта куч бўлиб, жамиятимизнинг актив қурувчиси сифатида давлат, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма соҳаларида фаол иштирок этмоқдалар. Хотин-қизларни коммунистик руҳда тарбиялаш ва уларнинг меҳнатда, турмушда, жамоат ишларида актив иштирок этишига эришишда комсомолнинг роли катта бўляпти.

Яқинда Самарқанд областида ёш хотин-қизлар билан ишлаш ва уларнинг ижтимоий ҳаётдаги активлигини ошириш юзасидан қилинаётган ишлар аҳволи билан танишдик. Областдаги саноат корхоналари, зарбдор қурилишлар, колхоз ва совхоз далаларида меҳнат қилаётган кишиларнинг аксариятини серғайрат ва матонатли ёшлар, хотин-қизлар ташкил қилади. Улар ўзлари ишлаётган участкаларда фидокорлик намуналарини кўрсатаётирлар. Самарқанд области ёшлари тўққизинчи беш йиллик планини тўрт йилда бажариш ташаббускорлари бўлдилар. Улар СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги шарафига муносиб совғалар тайёрлаш учун меҳнат вахтасида туриб ишламоқдалар.

Бироқ областда ёшлар, айниқса ёш хотин-қизлар билан ишлашда жиддий камчиликлар ҳам бор. Булар ёшлар ўртасидаги тарбиявий ишларда айниқса яққол сезилиб турибди. Область комсомол комитетида, ёшларни коммунистик ғоявийлик, совет ватанпарварлиги, интернационализм, юксак уюшқоқлик ва интизом руҳида тарбиялаш соҳасида баъзи нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Хотин-қизлар ўртасида, айниқса ёш қизлар ўртасида тарбиявий ишларни олиб бориш область комсомол комитетининг диққат-эътиборидан анча четда қолаётир. Обком қизлар Совети иши билан шуғулланмай қўйган.

Ўтган йили область комсомол комитетининг секретари Г. Рўзиматова қизлар Советининг раиси қилиб сайланган эди. Советнинг 15 аъзоси рўйхатда бор. Дастлабки вақтларда Совет анча ишларни амалга оширди. Яхши тадбирлар белгилади. Бироқ Г. Рўзиматова ўқишга кетгач, иш тўхтаб қолган. Совет иши билан қизиққанимизда область комсомол комитетининг биринчи секретари Н. Шодиева обком секретари Ёқубовга, Ёқубов эса ўз навбатида обком инструктори, Қ. Усаровага «Қизлар ўртасидаги тарбиявий ишларимиз билан бу ўртоқларни таништиринг» деб топшириқ беришди. Бироқ ўртоқ Қ. Усарова баъзи кўнгилсиз воқеалар ҳақида район комсомол комитетларидан олинган справкаларни кўрсатди, холос. Уни ўқиб кўнглимиз яна хира бўлди. Бу справкалар баъзи районларда ёшлар ўртасида тарбиявий иш бўш олиб борилаётганлигини исботловчи ҳужжат эди.

Мана, Каттақўрғон районидаги хотин-қизлар ўртасида ғоявий-сиёсий тарбиянинг аҳволи ҳақида ўтказилган текшириш якуни. Унда шундай жумлалар бор: «Районда хотин-қизлар учун семинарлар ўтказиб турилади. 1971 йилнинг март ойида Крупская номли колхозда сут соғувчи аёлларнинг йиғилиши бўлиб ўтди. Колхоз ва совхоз партия ташкилотларининг ташаббуси билан 1971 йилда аёллардан 11 киши пахтачилик бригадасига, 2 киши пиллачилик бригадасига бошлиқ қилиб, 7 киши табелчи, 4 киши механик-ҳайдовчи, 3 киши болалар боғчасига мудир қилиб тайинланди. Хотин-қизлар орасида атеистик тарбия бирмунча жонлантирилди. Бироқ, шунга қарамай, район хотин-қизлари, айниқса балоғат ёшидаги қизлар орасида кўнгилсиз воқеалар содир бўлиб туради...»

Ҳақиқатдан ҳам Каттақўрғон районида хотин-қизлар ўртасида тарбиявий ишнинг сусайтириб юборилгани сабабли баъзи кўнгилсиз воқеалар рўй бераётир. Мана мисол: балоғат ёшига етмаган О. исмли қизни ота-онаси зўрлаб турмушга узатди. Орадан кўп ўтмай куёв ёш қизга уйлангани учун қонунга мувофиқ бир ярим йил муддатга озодликдан маҳрум этилди. Шундан сўнг куёвнинг қариндош-уруғлари келинчакни «ҳамма бахтсизликнинг сабабчиси» деб таҳқирлаб, унинг ёшлик ғурури, эрки, қувончини топтай бошладилар. Куёв қамоқ жазоси муддатини ўтаб қайтиб бирга яшай бошлаганликларидан кейин ҳам келинчакни таҳқирлаш давом этди. Натижада ёш келин касалликка чалинди...

Қўлимизда яна бир варақ қоғоз. Унга Каттақўрғон комсомол комитетининг секретари Б. Шомаматов имзо қўйган. Бу ахборотда ҳам Н. исмли қизнинг хўрлангани ҳақида ҳикоя қилинади. Эри ноҳақ таҳқирлаган Н. ҳам касалликка чалинган. Ахборот қуйидаги жумлалар билан якунланган: «Аниқланишича, шофёр йигит (Н. нинг турмуш ўртоғи) ишлайдиган ташкилотда комсомол комитетининг фаолияти қониқарсиз аҳволда, ёшлар ўртасида ғоявий-сиёсий тарбия паст даражада, комсомоллар йиғилиши вақтида ўтказилмайди. Янги келган комсомол аъзолари уч-тўрт ойлаб ҳисобга олинмайдилар. Аъзолик бадаллари вақтида тўланмайди».

Бу воқеанинг ўзи жойларда комсомол ташкилотлари фаолияти қандай аҳволда эканлигини кўрсатиб турибди. Ахборотда қайд этилганидек, хотин-қизлар ўртасида олиб борилаётган тарбиявий иш мазмуни фақат йиғилишлар ва семинарлар ўтказишдан иборат бўлиб қолган.

Жомбой район комсомол комитети қошида қачонлардир қизлар Совети тузилган ва унга Ҳалима Алиқулова раис қилиб сайланган эди. Аммо у ҳозир Совет раиси эканлигини унутиб қўйибди. Булунғур, Пастдарғом районларида ҳам ана шундай аҳвол рўй беряпти.

Область комсомол ташкилотининг ёшлар тарбияси соҳасидаги иши билан қисман танишиб, содир бўлаётган нуқсонларни тугатиш ҳақида фикрлашиб олиш мақсадида йиғилиш ўтказишни кўзда тутган эдик. Бу йиғилишга қизлар Советининг аъзолари ҳам таклиф этилди. 15 аъзодан фақат 8 киши келди. Аммо бу муҳим масаланинг область комсомол комитети секретарларига дахли йўқдай, гарчи учала секретарь шу бинода бўлсалар ҳам, йиғилишга иштирок этишни ўзларига эп кўрмадилар.

Ўзаро суҳбатда қизлар Совети иши мутлақо тўхтаб қолгани, баъзи хотин-қизлар ҳатто Советга аъзо эканлигини энди шу ерга келиб эшитиб турганлигини, аммо область комсомол комитети томонидан топшириқ бўлса бажонидил бажариш истаги борлигини айтишди. Улар ана шундай масала муҳокама қилинаётганида обкомнинг идеология бўйича секретари Ёқубов ҳам йиғилишимизга иштирок қилсин, қизлар Советига раис сайлайлик, янгидан иш бошлайлик, дейишди. Бироқ, бу таклиф унга айтилса ҳам секретарь йиғилишга келмади. Ана шундан кейингина тоқати тоқ бўлган Совет аъзоларининг ўзлари бориб, секретарни йиғилишга таклиф қилишди. Шундан кейингина у йиғилишга келди.

Биз бу йиғилишда камчиликларни рўй-рост айтиб, ёшларнинг маънавий тарбиясига боғлиқ бўлган муҳим масалаларга область комсомол комитетининг диққат-эътиборини жалб қилиш бир қанча фойдали таклифларни ўртага ташлаш, энг муҳими — фаолияти бутунлай тўхтаб қолган қизлар Советининг ишини ривож топтириш ниятида эдик. Афсуски, область комсомол комитети раҳбарлари бу муҳим ишга бефарқ қарадилар.

Кун эрта тонгдан, ҳаёт эса ёшликдан бошланади, деган халқ нақли бор. КПСС XXIV съезди ҳужжатларида янги кишини камол топтириш, ёш авлодни коммунистик руҳда тарбиялаш кунимизнинг энг муҳим вазифаси эканлиги ва бу ишни амалга оширишда комсомолнинг роли ва аҳамияти катта эканлиги алоҳида қайд қилинди. Самарқанд область комсомол комитети бу ишда йўл қўйилаётган камчиликларни дарҳол тугатиши керак.

И. ТУРДИМУҲАМЕДОВА,
республика хотин-қизлар Советининг аъзоси.
Ф. УСМОНОВА,
«Совет Ўзбекистони»нинг штатсиз мухбири.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

ҚАРДОШЛИК ҚОНУНИ

Валентина Красноярск ўлкасининг Нижне-Ингашенск районидаги Кучерево қишлоғида туғилган. Ўрта мактабни тугатгач, фельдшерлик курсларида таълим олди. Уни Ўзбекистоннинг ажойиб табиати ва боғроғлари ўзига тортарди. Республикада медицина кадрларининг етишмаслигини ҳам биларди.

1947 йилнинг баҳорида ота-онасининг розилиги билан у Ўзбекистонга отланди. Уни қучоқ очиб қарши олдилар. Мамлакатда уруш асоратларига барҳам берилаётган давр эди. Ана шундай бир пайтда Валентина ҳозирги «Маданият» совхозининг учинчи бўлимида медицина пунктини очиб, эл соғлиғи йўлида ўзининг илк фаолиятини бошлади. Район соғлиқни сақлаш бўлимидагилар ўн саккиз ёшли бу серғайрат қизнинг бардошига қойил қолишарди.

Бир куни Валентина темирчилик устахонасига бориб қолди. Устахона ишчиларининг саломатлигини текшираётиб, Виктор исмли йигит билан танишди. Виктор Новосибирскдан экан. Улуғ Ватан урушидан тўғри Ўзбекистонга келибди. Орадан кўп ўтмай уларнинг никоҳ тўйлари бўлди. Виктор ўн бир йил темирчилик қилди, кейин уни механикликка ўтказишди. Валентина ўзига қадрдон бўлиб қолган медицина пунктини тарк этмади.

Йиллар ўтди. Бола-чақали бўлишди. Оила Татьяна, Надежда, Валерий исмли фарзандлар билан янада гўзаллашди. Улар қишлоқ кишилари билан қариндош-уруғдек бўлиб кетишди.

— Қийинчилик йиллари ҳам ўтиб кетди. — дейди Валентина Ивановна Селюк. — Турмушимиз фаровон — ҳеч нарсадан камчилигимиз йўқ. Ўзбеклар билан жуда туғишгандек бўлиб кетганмиз. Дастлаб келганимда, таржимон беришган эди. Мана, энди ўзингиз кўриб турибсиз, ўзбек тилида бемалол гаплаша оламан. Фарзандларимиз ҳам ўзбек тилини жуда яхши биладилар. Агар сиз Виктор билан бир гаплашиб кўрсангиз эди! Ўзбекчани сув қилиб ичиб юборган, гапирганда ҳам мақол қўшиб гапиради. Қарабсизки, ҳақли равишда ўзбек бўлиб қолдик.

Виктор Алексеев ва Валентина Селюк билан маҳаллий аҳоли ўртасидаги бу дўстлик кўпмиллатли совет халқлари ўртасидаги буюк дўстликнинг бир зарраси, десак муболаға бўлмас.

У. САКСОНБОЕВ,
Андижон область, Пахтаобод райони.

ОТАЛИҚ ЁРДАМИ

«Узгипрозем» лойиҳалаш институти Сирдарёдаги «Коммунизм», Карл Маркс номли, Ленин номли, «Ленинизм» колхозлари ва 1-«Боёвут», 2-«Боёвут», 3-«Боёвут», «Целинник» совхозларини ўз оталиғига олганига бир неча йил бўлди. Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги бу ўзаро ҳамкорлик ва дўстлик тобора мустаҳкамланиб бораётир.

Мазкур институт коллективи оталикни янада кучайтириш мақсадида ўзининг перспектив планини ишлаб чиқди. Шуни айтиш керакки, институт, асосан, ер тузилишини лойиҳалайди. Шунинг учун ҳам планда ердан самарали фойдаланиш марказий ўринга қўйилган. Қишлоқ хўжалик экинларини жойлаштириш, суғориладиган ерларни ўзлаштириш резервларини аниқлаш ва уларни сифат ҳамда сон жиҳатдан баҳолаш, колхозларнинг ички хўжалик ер тузилишини ишлаб чиқиш, совхозларнинг бош планларини тузиш, қайта экишни жорий этиш бўйича авторлик назоратини кучайтириш — келгусига мўлжалланган ишлар анчагина. 3-«Боёвут» ва «Целинник» совхозлари учун кўп йиллик ўсимликларни экиш бўйича лойиҳалар тайёрланади.

Пахта йиғим-терими пайтида, албатта, лойиҳачилар ўз оталиқларидаги хўжаликларга ёрдам кўрсатишади. Бу анъана қандай самара бераётгани кўпчиликка аён.

Булардан ташқари тошкентлик лойиҳачилар мазкур хўжаликларда техника пропагандасини кучайтириш мақсадида доимий ҳаракатдаги кўргазмаларни ташкил этишни ҳам режалаб қўйдилар.

Ҳозир мамлакатимизда СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигига қизғин тараддуд кўрилмоқда. Ана шундай қувончли дамларда қўлга киритилган ютуқлар ва эришилган тажрибаларни кенг ёйиш катта аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам тошкентлик лойиҳачилар ўз оталиғидаги хўжаликлар меҳнаткашлари онгини янги билимлар билан бойитишни назарда тутиб, ишлаб чиқариш мавзусига оид 40 та лекция ўқиб беришга аҳд қилдилар. Бундан ташқари, ҳар бир хўжаликдаги техника адабиёти фонди 1,5-2 минг нусхага етказилади.

Е. КАСАКОВ,
Тошкент шаҳри.

* * *

Кишини қувонч ва ҳаяжонга соладиган ана шундай хат-хабарларни кўплаб келтириш мумкин. Газетхонлардан урганчлик В. Ҳасанов, андижонлик Қ. Мамадалиев ва З. Ҳамроқулов, қўқонлик А. Дадабоев, бухоролик М. Зоиров, самарқандлик С. Шайматов, қаршилик Ш. Хидиров, фарғоналик К. Турсунов, тошкентлик С. Эргашев ўртоқлар йўллаган хабарларда ҳам турли касб эгаларининг шарафли меҳнати мадҳ этилади, турли хушхабарлар шарҳланади.

„ОҚ ОЛТИН“ ИСТИҚБОЛИ

Пахтачилик ва илмий тадқиқотлар

КПСС XXIV съезди ҳамда Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съезди республика пахтакорлари олдига ғоятда катта вазифаларни юклади. Тўққизинчи беш йилликда 500 минг гектар янги суғориладиган ерларни ўзлаштириш ва мамлакатга камида 5 миллион тонна пахта етказиб беришдек улкан, шарафли вазифалар турибди. Мухбиримиз Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Ш. Рижовга мурожаат қилиб, ундан Ўзбекистонда пахта ҳосилдорлигини оширишга ёрдам берувчи янги илмий тадқиқотлар тўғрисида гапириб беришни илтимос қилди. Қуйида ана шу суҳбатнинг қисқа баёни ёритилди.

Серқуёш Ўзбекистонимиз ўзининг иссиғи, узоқ давом этувчи ва булутсиз ёзи билан пахта етиштиришда Совет Иттифоқида энг яхши район ҳисобланади.

Кейинги йилларда республикада ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 25-26 центнердан пахта ҳосили олинган бўлса, баъзи бир бригадалар ва қатор колхозлар ҳар йили 35-40 центнердан ҳосил кўтаришга эришмоқдалар. Айниқса ҳосилдорлик Хоразм областида ғоятда юксак даражага кўтарилди. Бу ютуқларга ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш билан бир қаторда минерал ўғитлардан оқилона фойдаланиш натижасида эришилди, (ҳар гектар майдонга 300 килограмм азот ва 150 килограмм фосфор ишлатилди).

Янги беш йиллик планни бажариш учун пахта ҳосилдорлигини ўрта ҳисобда гектарига 27-28 центнерга, баъзи колхоз ва совхозларда эса 40 центнерга, ҳатто 50 центнерга ҳам етказиш зарур. Бундай катта вазифалар янгидан-янги илмий ишларни ҳал қилишни, озуқа моддаларини ва сувни юксак даражада ўзлаштира оладиган ҳамда кенг тарқалган вилт касаллигига бардош бера оладиган серунум пахта навларини яратишни талаб қилмоқда.

Вилт касаллиги ҳосилдорликни ҳамда пахтанинг ялпи ҳосилини ўрта ҳисобда 10 процентга камайтириб юборади. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ўсимликлар экспериментал биологияси институтининг ходимлари пахтанинг вилтга чидамли ёввойи Мексика навини маданий нав билан чатиштириб, янги нав — «Тошкент-1-2-3» навларини кашф этдилар. Ўтган йили 200 минг гектарга яқин майдонга ана шу янги нав чигит экилган эди. Бу йил эса пахта майдонларининг кўпчилик қисмида ана шу янги нав пахта етиштирилмоқда.

Ғўзаларнинг маълум миқдордаги сув ва ўғит миқдорини юксак даражада ўзлаштира олишини таъминлашга эришиш — пахтачиликни янада ривожлантириш проблемаларидан бири бўлиб қолди. Тупроққа ишлов беришдаги ҳозирги шароитда гектар бошига 300-400 килограммдан азот бериш ҳосилдорликнинг кўпайишига таъсир кўрсатмай қўйди. Шунинг учун ўсимликда тупроқдан зарур озуқаларни олиб ўзига сингдира олиш қобилиятини ҳосил қилибгина қолмасдан, балки минерал озуқаларнинг элементларини органик формага синтез қилишни таъминлашга таъсир кўрсатувчи моддаларни қидириб топиш катта илмий вазифага айланиб қолди. Бундай моддалар қаторига баъзи бир микроэлементлар чунончи, молибден ва қўрғошин киради. Улар юқори ҳосилли тупроқларда минерал ўғитлар ва сувни анча кўп ўзлаштиришни таъминлайди.

Қумлоқ ерларда бентонит лойларини солиш тажрибаси ўзининг ижобий томонларини кўрсатмоқда. Бу эса ана шу лойларда микроэлементлар кўплигини, эҳтимол ҳосилга таъсир кўрсатувчи бошқа бир моддаларнинг мавжудлигини кўрсатади. Енгил қумлоқ ерлар Ўрта Осиё республикаларида кўпчиликни ташкил этганлиги учун уларни суғориладиган ерлар қаторига қўшиш масаласи ҳозирги куннинг энг актуал проблемаси бўлиб турибди.

Суғориш ишларида сувлардан фойдаланиш энг муҳим ва мураккаб проблема ҳисобланади. Ҳозирги ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, ерларни ўзлаштиришнинг айни вақтдаги суръатида бутун Ўрта Осиё регионидаги сув ресурслари 1980 — 1985 йилларга бориб, бутунлай фойдаланиб бўлинади. Ҳозирги вақтга келиб, барча дарё ва ер ости сув манбалари тўла ишга солинган. Ҳатто таркибида зарарли тузлар бўлган минерал сувлардан ҳам кенг фойдаланилмоқда. Шунинг учун шўрга чидамли пахта навларини етиштириш республикадаги сув ресурсларини анча кўпайтирган бўлур эди.

Ўрта Осиё регионида ва Жанубий Қозоғистонда пахтачиликка яроқли миллион гектарлаб фойдаланилмаётган ерлар мавжуд. Лекин уларни ўзлаштириш ва суғориш учун Сибирдаги дарёларни бу ерларга оқизиш ҳозирги куннинг талаби бўлиб қолди. Бу жуда катта проблема эндиликда астойдил кун тартибига қўйилди ва бу махсус тадқиқот ишларини бажаришни талаб қилади.

Ўзбекистонда суғориладиган майдонларнинг деярли 50 проценти озми-кўпми шўрхок ерлардир. Шунинг учун ҳам ана шу ерлардаги шўрларни ювишга ёрдам берувчи ўғитларнинг маҳсулдорлигини ошириш айниқса муҳим вазифадир. Бу ерларда мелиоратив ишларнинг нечоғлик яхшиланишига қарамасдан, ҳамон катта-катта майдонларни шўр босиш ҳолатлари давом этиб келмоқда. Шуни назарда тутиб, мазкур ерлар учун тузларнинг ўсимликка кўрсатадиган ёмон таъсирини камайтирувчи мелиорация-агротехника тадбирларининг комплексини ишлаб чиқиш ғоятда зарурдир.

Пахта ҳосилдорлигини ошириш учун кўриладиган ҳамма агротехника ва мелиорация тадбирлари ҳосилнинг тўкилиб кетишини камайтиради.

Оддий ҳисоб-китоб шуни кўрсатиб турибдики, агар ҳар бир ғўзадан ўрта ҳисобда 1-2 кўсакнинг тўкилиб кетиши камайтирилса пахта ҳосилдорлиги ҳар гектарига 3-5 центнерга кўпаяди. Бу процесснинг физиологик ҳамда биохимик моҳиятини аниқлаш чуқур тадқиқот ишларини олиб боришни тақозо қилмоқда.

Кейинги йилларда пахтачиликда чигитни тукини тўкиб экиш практикаси қўлланилмоқда. Бунда ҳар бир уяга 5-6 та чигит ташланмоқда. Яъни бу усул одатдагидан кўра 3-4 баравар кам уруғни сарфлашга ёрдам бермоқда. Бунда чигит униб чиққач қаторларни кўндалангига культивация қилиш ҳам осон бўлиб қолди. Бунинг учун кам меҳнат сарфланадиган бўлди.

Чигитнинг тукини тўкиш технологияси Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг электроника институтида ҳамда механика ва сейсмология институтларида ишлаб чиқилди.

Мамлакатимиз учун кўпроқ «оқ олтин» етказиб бериш ўзбек пахтакорларининг жонажон ишидир. Бу ишда республика олимлари ҳам улар билан елкама-елка туриб катта кўмак бериб келмоқдалар. Шундай экан, пахтачиликни янада ривожлантиришга ёрдам берувчи юқоридаги проблемаларни тезроқ ҳал қилиш олимларимизнинг кечиктириб бўлмайдиган зарур вазифаларидир.

СССР 50

ДЎСТЛИК ОБИДАСИ

(ЖУРНАЛИСТ ЁН ДАФТАРИДАН)

✦ ✦

Каспий шабадасига кўкрак тутиб, денгиз ойнасида оролланган Махачқала шаҳри тонг чоғлари айниқса жозибали ва масъум. Эрталабданоқ гавжумлашган пляж, яшил хиёбонли соҳил, шовуллаган тўлқинлар саси кўзу қалбга ҳузур бағишлайди. Денгиз остонасидан тоғ сари ўрлаб кетган оппоқ иморатлар силсиласи, янгидан тушган бинолар қатори Доғистон пойтахтининг мунтазам бир манзарасини ҳосил этади.

Бу гўзал ўлкани Сулаймон Стальский, Гамзат Цадаса, Эффенди Капиев ва айниқса, Расул Гамзатовнинг жўшқин асарлари орқали бирмунча аниқ тасаввур этар эдим. Энди ўзини — унинг қайноқ қалби Махачқалани кўриб, тоғ диёри шоирларининг ҳаққоний ифодасига яна бир бор шайдо бўлиб турибман.

Бу ерда публицист қаламкашларнинг Бутуниттифоқ йиғини бўляпти. Халқларимиз ленинча дўстлиги ва интернационализм ғоялари тантанасини газета ва журнал саҳифаларида ёритиш — мазкур йиғиннинг асосий ва бош мавзуи. Бу йиғиннинг ҳам ўз тарихи бор. Аслида, анжуман бундан икки йил олдин — 1970 йилда ўтиши керак эди. Ҳаммамиз Махачқала сафарига отланиб, Москвада тўпланган эдик. Учиш арафасида даҳшатли хабар янграда: Доғистонда кучли зилзила бўлиб республика катта зарар кўрган, шаҳару овуллар оғир жароҳатланганди.

Зилзила жуда катта қувват билан Доғистон заминини титратган эди. Мутахассислар фикрича, тебраниш марказида бир неча дақиқа мобайнида шундай кучли энергия ажралганки, у Доғистоннинг жамики электростанциялари тўрт йилда ишлаб чиқадиган қувватга баробар бўлган! Яъни 14 майда рўй берган бу силкиниш Тошкент зилзиласи эпицентрида ҳосил бўлган қувватдан бир неча марта ортиқроқ эди. Кўз очиб юмгунча йигирмадан ошиқ аҳоли яшайдиган маскан вайронага айланди. Халқ хўжалиги катта моддий талафотга учради. Табиатнинг навбатдаги хуружи ана шундай якунланди.

Доғистонга бутун мамлакат ёрдамга шошилди. Табиат синовига бардошу матонат билан кўкрак керган ватандошларга зудлик билан кўмак бериш зарур эди. Биринчилар қатори Совет Ўзбекистонидан шундай телеграмма олинди: «СССР халқларининг пролетар интернационализми, қардошлик ва дўстлик ленинча принципларига ҳамиша содиқ бўлган Совет Ўзбекистони ва республика пойтахти — Тошкент меҳнаткашлари Доғистоннинг зилзиладан зарар кўрган районлари аҳолисига қардошларча кўмаклашиш ҳис-туйғуси билан тўлиб, ер қимирлаш оқибатларини тез тугатиш, уй-жой қурилишини бошлаб юбориш ва ривожлантиришда қўлларидан келган барча ёрдамни аямайдилар».

Бутуниттифоқ ҳашари бошланиб кетди. Мамлакатнинг барча районларидан Доғистонга техника, қурилиш материаллари юкланган карвонлар йўлга тушди. Мутахассислар, ишчилар, қурувчилар, ёшларнинг катта-катта отрядлари самолётлар, поездлар, кемаларда Доғистонга етиб келдилар.

Орадан икки йил ўтди. Бу икки йилда шундай афсонавий ишлар қилинибдики, буни фақат ўз кўзи билан кўрган кишигина бутун мазмуни билан қамрай олади.

Автоном республика журналистларидан бири Иброҳим оға Исмоилов билан шаҳар сайрига чиққанимизда, у: — сени Ўзбекистонга олиб бораман, — деб қолди. Дастлаб ҳайрон бўлдим. Машинага тушишим билан: «Тошкентга жўнадик», — деди шоферга.

Бу ерда қурилаётган янги шаҳарнинг катта бир қисмини дўстларимиз ҳурмат ва миннатдорчилик билан Ўзбекистон деб аташаркан. Доғистонда Ўзбекистон! Махачқалада Тошкент!

Шаҳарнинг шабада бағридаги яшил кўчаларидан ўтиб, ғарби-жанубий қисми сари кетяпмиз. —Энди Ўзбекистонни таниб ол,— деди Иброҳим оға.

Самарқанд кошинлари услубида қурилган бинолар сафига кўзим тушади. Бирбиридан шинам, зангори безаклар билан ярақлаб турган Ўзбекистон уйларини кўриб, қалбим ифтихор ҳислари билан тўлади. Қўлинг дард кўрмасин, азиз юртдошим! Кўркам иморатларга боқиб, чинакам дўстликни қадрлаган, ардоқлаган одамларнинг юрагини ўқигандай бўламан. Булар шунчалик, турар-жой учунгина қилинган эмас. Булар — дўстликнинг аён обидалари. Қалб қўридан, кўз нуридан, эзгу истаклардан барпо бўлган озод инсон, дўстлик ошиёнлари. Булар, Коммунистик партиямиз вояга етказган аҳил, ягона, мустаҳкам оила фарзандларининг бир-бирига чексиз меҳр-оқибати!

Ўзбекистон кварталида қурилиш участкаси бошлиғи Турғун Қурбонов билан учрашдик. Қурилишнинг биринчи кунидан бошлаб, мана, икки йилки шу ерда хизмат қиляпти. Қорачадан келган, ўрта бўй бу йигитни катта бир оркестрнинг дирижёрига ўхшатса бўлади. Идорадаги ишларини саранжомлаб, бизни қурилиш бўйлаб олиб ўтаркан, йўл-йўлакай қанча ишларни битиряпти.

Янги биноларга кўчиб кирган қардошларнинг илиқ салом-алигида ҳам, ҳовлини тўлдириб ўйнаб юрган болаларнинг ширин кулгисида ҳам — бу йигитга самимий бир ҳурмат сезилади. Бу ернинг ўз кишисига айланиб қолганга ўхшайди у, чамамда.

Турғунжоннинг таржимаи ҳоли жудаям мураккаб эмас. Асли олмалиқлик бу йигит Тошкент политехника институти қурилиш факультетининг кечки бўлимини тугатган. Касби — қурилиш инженери. Тошкентни қайта тиклашда меҳнати сингган ва ниҳоят бу ерда ишлаяпти. Хотини Саломат Қурбонова ҳам шу ерда —комплекс бригада аъзоси. Биноларни пардозлашда иштирок этади.

Яқинда уларнинг оиласида катта шодиёна юз берди. Эгизак фарзанд — Фотима ва Зуҳра дунёга келди. Гўдакларнинг гувоҳномасига «Туғилган жойи — Махачқала шаҳри» деб ёзилди. Тақдирлар қўшилиб кетишининг ажиб бир намунаси!

Ўзбекистон қурилиши, умуман, 50 минг квадрат метр майдонни эгаллаган. Ҳар бири 60 квартирали 8 уй, яъни 480 хонадоннинг яшаш манзили тап-тайёр! Ҳовлилараро қурилган фонтанлар, болалар майдончалари дўстлар ихтиёрида.

Ҳозир олти минг кишига хизмат кўрсатишга мўлжалланган жамоат маркази тайёр бўлиш арафасида. Бунга шинам ўзбекча чойхона, овқатхона, болалар яслиси, магазинлар комплекси киради. Ҳамма зарурий нарсалар шу ернинг ўзида бўлади.

Турғунжон бизга қурилишда жон фидо қилиб ишлаётган Эрали Уролов, Одилжон Мадёров, Василий Свирнун, Александр Голдобин, Михаил Козлов каби ўнлаб юртдошларимиз ҳақида тўлқинланиб сўзлайди. Маҳаллий аҳолининг қурувчиларимизга кўрсатаётган меҳрибонлиги, санъат ва адабиёт арбоблари билан бўлган ажойиб учрашувлар, туташ қалблар ҳамкорлиги ҳақида ҳаяжонланиб гапиради.

Биз қураётган бинолар бутун мамлакат яратаётган катта қурилишнинг бир бўлаги, холос. Ҳаммасини яхлит тасаввур этилса — шаҳар қиёфасидаги буюк ўзгариш ўз-ўзидан маълум бўлади...

Махачқалада публицист қаламкашларнинг дўстлик мавзуидаги анжумани давом этарди. Ҳа, дўстлик сўзи, бизда фақат минбардан айтиладиган оташин сўзгина эмас. У—ҳаётимизнинг мазмуни, фаолиятимизнинг туб асоси. Бизнинг буюк совет воқелигимиз «Дўстлик» сўзининг негизида ётган қудратли, яратувчи, бунёдкор мазмунини ҳар кун, ҳар соатда намоён этиб туради. Доғистон қурилиши — бу улуғ ҳодисотнинг ёрқин бир саҳифаси. Сўз ва иш бирлигининг ленинча муқаддас рамзи.

Шу кунларда «Менинг Доғистоним» номли киноасар намойиш қилиняпти бу ерда. Свердлов студияси Расул Гамзатовнинг машҳур қиссаси асосида ёрқин ва ҳаяжонли лента яратган. Картинада: «Ажабо, Каспий Доғистонни безайдими ёки Доғистон Каспийни?!» деган жўшқин савол ташланади автор номидан. Бу диёр, бу обод шаҳар ҳуснига боқиб: «Албатта, Доғистон Каспийни-да!» — деб юборгинг келади, беихтиёр.

Бу гўзалликни бизнинг буюк дўстлигимиз яратмоқда.

Жуманиёз ЖАББОРОВ,

Махачқала.

Бухоро пиллакашлик фабрикаси ишчилари ойлик ва квартал топшириқларни доимо ошириб адо этишга мушарраф бўлишаётир. Суратда корхонанинг ишлаб чиқариш илғорлари Солиҳа Икромова ва Санобар Ҳайдарова ўртоқлар. Улар шу кунларда 1972 йилнинг октябрь ойи ҳисобига иш бажаришяпти.

В. Сироткин фотоси.

Яхшидан боғ қолади

СОҲИБКОРЛАР

Боғ-роғларга бурканган бу сўлим қишлоқнинг сулув жамоли ҳар кимни ҳам мафтун этади. Қишлоқда раис бувадан бошлаб оддий колхозчига қадар, қариялардан тортиб ўсмирларгача, хуллас, ҳамма соҳибкор. Боғсиз хонадон йўқ. Коллектив хўжаликнинг боғлари ва узумзорлари йил сайин кенгаймоқда.

Мана, боғларда гилос, ўрик, олча ғарқ пишган. Шафтоли олма, беҳи каби дарахтларнинг шохлари юкини кўтара олмай, таъзим қилгандек эгилиб турибди. Узум ва анорларнинг ҳосили ҳам ҳар йилдагидек сербарака.

Кел, боғимга кирар бўлсанг,
Қизил гуллар терар бўлсанг,
Ер жамолин кўрар бўлсанг,
Истагинг боғдадир-боғда.

— Ҳорманг, Иброҳим ака! Хиргойи билан бўлиб, сув маромидан ошмасин тағин. Энди қулоқни беркитсангиз ҳам бўлар.

Олмазорга сув таратаётган Иброҳим ака боғдорчилик бригадири Матмурод Давлатовнинг яқин келганини сезмай қолган эди, у бирдан ялт этиб бригадирга қаради.

— Ҳов, келинг, ёшулли. Хотиржам бўлинг, саратон суви бу! Озиқни етарли берганмиз. Энди оби-ҳаётни қониб ичсин. Паловдан кейинги кўк чойдек бўлади.

Бригадир жилмайиб қўйди. Дарҳақиқат, Иброҳим ака боғда ишлаб, суяги қотган одам. Мана шу 8 гектарли картага ўзи шогирди Отахон билан ниҳол ўтқазиб, меҳр билан парвариш қилди ва мевага киритди. Бригадир Матмурод Давлатов боғдорчиликка доир ишларда тажрибали соҳибкор Иброҳим ака билан маслаҳатлашиб туради.

Иброҳим ака бизга машҳур боғбон Ризамат ота ҳузурида бўлганлиги, табаррук отахондан кўп нарса ўрганганлигини айтиб берди, колхозда боғдорчилик йил сайин равнақ топаётганлиги ҳақида мароқ билан гапирди:

— Яхшидан боғ қолади. Бундан беш-олти йил илгари колхозимизда 20 гектарга етар-етмас боғ бор эди, холос. Ҳозир боғимиз 50 гектарга етди. Уларнинг ҳаммасида мўл мева етиштириляпти. Ҳисобот мажлисида бухгалтер ўқиб берган маълумотга қараганда, бултур боғдорчиликдан 37 минг 600 сўм даромад олибмиз. Колхозчиларга, боғча-яслиларга етказиб берилган мева бу ҳисобга кирмайди. Демак, боғдорчиликни сердаромад соҳага айлантириш учун тўла имконият бор.

Бу гапларда жон бор. Колхозда боғни кўпайтириш ҳақида чинакамига жонкуярлик қилинмоқда. Мевали дарахтлар ва узумзорларга ўз вақтида ишлов, озиқ ва сув беріляпти. Боғ ва токзорлар парваришининг агротехника талаблари асосида ўтказилиши боғдорчилик агрономи Рўзибой Худойбергановнинг ҳамиша диққат-марказида. Боғларда бегона ўтлар дарҳол йўқотилади. Ҳашаротга қарши дорилаш ўтказилади.

Янгиариқ районидаги «Правда» колхозининг соҳибкорлари эл дастурхонига мўл-кўл мева-чева етказиб бериш иштиёқида фидокорлик ва ғайрат кўрсатишяпти. Бу колхознинг боғдорчиликни ривожлантиришдаги илғор тажрибаси область хўжаликлари учун ҳар жиҳатдан ибратлидир.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

РЕКОНСТРУКЦИЯ ШАРОФАТИ

Республикамизда йирик паррандачилик фабрикалари қуриш билан бирга, эскиларини реконструкция қилиш йўли билан кенгайтириш, ишлаб чиқариш қувватини оширишга ҳам жиддий эътибор берилмоқда. Навоий ва Фарғонадаги 2-паррандачилик фабрикалари янгича техника ҳамда серунум механизмлар билан жиҳозланди. Бу фабрикаларнинг тухум етказиб бериш қуввати 15 миллион донага ошди.

Шундай фабрика қуриб ишга тушириш учун 6 миллион сўм маблағ сарфланарди. Юқорида қайд этилган фабрикалар реконструкциясига 1 миллион сўм харжланди, холос. Реконструкция шарофати билан бу фабрикаларнинг ҳар бирида 24 мингтадан товуқни янги система бўйича боқиш имкони туғилди. Товуқхоналарни тозалаш, тухумларни йиғиш тўла механизациялаштирилди.

Реконструкция қилинаётган паррандачилик фабрикалари кондиционер агрегатлар билан жиҳозланмоқда. Бу агрегатни яратган тошкентлик ихтирочи-инженерлар А. Ахтямов ва К. Мандалика ўртоқлар Ўрта Осиё паррандачилик корхоналари учун зарур бўлган микроиқлимни ҳисобга олишди. Битта кондиционер бир йўла 1400 товуққа хизмат қила олади.

Яқинда Тошкент паррандачилик фабрикасида товуқларни «КПН» маркали тўрт ярусли катакларга жойлаштириб боқиш бўйича экспериментал тажриба ўтказилди. Бу тажриба «КПН» маркали катакларни кўплаб ишлаб чиқариш лозимлигини кўрсатди.

Республикамиз паррандачилик фабрикалари ишчилари бу йил давлатга 280 миллион дона тухум ва 6 минг тонна парранда гўшти етказиб беришади.

Д. ПОЛЕВОЙ.

АХБОРОТ

АНДИЖОН

УНИВЕРСИТЕТГА МУКОФОТ

Андижон («Совет Ўзбекистони» мухбири).

Уч йил илгари Андижон область партия комитети қошида халқлар дўстлиги ва пролетар интернационализми область халқ университети тузилган эди. Университет биринчи ўқув йили якунлари бўйича халқ университетлари Бутуниттифоқ кўригида ғолиб чиқди, биринчи даражали диплом билан тақдирланди.

Бўз, Қўрғонтепа, Хўжаобод районлари ва Ленинск шаҳрида шу университетнинг филиаллари очилган. Сўнгги вақтларда областнинг кўпчилик совхоз, колхоз ва корхона партия ташкилотлари қошида ҳам ана шундай халқ университетлари тузила бошлади.

ЎЗ ҲИСОБИДАН

Андижондаги электр аппаратлари заводининг ётоқхонасида турадиган бир гуруҳ ишчилари ўз ҳисобларидан кутубхона очдилар. «Магазиндан китоб ол», «Ўқиб бўлгач, кутубхонага топшир, бошқалар ҳам ўқисин» деган шиорни ўртага қўйишди улар. Қисқа фурсат ичида кутубхонага топширилган бадиий китоблар сони 350 тадан ортиб кетди.

Кутубхона эшиги ҳамиша очиқ.

КОЛХОЗДА УНИВЕРМАГ

Андижон районидаги Киров номли колхоз территориясида ўзи-ўзига хизмат кўрсатадиган янги универмаг қурилиб, фойдаланишга топширилди. Магазинда озиқ-овқат, саноат моллари, хўжалик ва маданий моллар, пойафзал бўлимлари ишлаб турибди.

ИЗЛАНИШ САМАРАСИ

ТАҚРИЗ

Одил Ёқубов асарларини диққат билан ўқиб келаётган киши унинг ижодига хос бўлган бир хусусиятни сезмаган бўлиши мумкин эмас. Бу хусусиятни бир сўз билан «доимий қидирув, изланиш» деб ифодалаш мумкин. Унинг асарларида ҳаётни бадиий ўзлаштириш, бадиий тадқиқ этишнинг мукаммал, пухта восита ва усулларини қидирувчи жонкуяр ёзувчининг эҳтиросли нафаси доим сезилиб туради.

Ёзувчининг яқинда нашр этилган тўплами «Излайман»* деб рамзли номланиши унинг ижодидаги мана шу қидирувчанлик руҳига ҳамоҳанг бўлиб тушган.

Тўплам уруш тўғрисида ёзилган «Излайман» повести билан очилади. Унда совет кишиларининг Квантун армиясини тор-мор этиши ҳикоя қилинади. Лекин повестда фавқулодда қаҳрамонликлар, юракни зирқиратадиган жанглар тасвири йўқ. Ёзувчи бевосита уруш тўғрисида эмас, балки мана шу урушда иштирок этган одамлар тўғрисида, бу одамларнинг ўзаро муносабатлари, инсоний фазилатлари тўғрисида баҳс юритади. Шунинг учун ҳам чорак асрдан олдинроқ бўлиб ўтган воқеаларга бағишланган бу асарни ўқиган ҳар бир китобхон беихтиёр ҳозирги одамлар, уларнинг орзу-умидлари, ҳаётий муаммолари тўғрисида ўйлаб кетади.

Повестнинг композицияси соддагина. Журналист Мансуржон ҳамқишлоғи Саломат опадан урушнинг сўнгги кунларида ҳалок бўлган эри Даврон Ғозиевнинг кундалик дафтарини сўраб олади. Квантун армиясини тор-мор этишда Мансур капитан Ғозиевнинг батальонида хизмат қилган бўлади. «Саҳифаларининг баъзилари қалам билан, баъзилари сиёҳ билан ёзилган» кундаликни олгандан кейин Мансуржон Даврон Ғозиев билан биринчи учрашган кунини, у билан қилган суҳбатларини, урушда қандай иштирок этганини эслайди, ҳикоя қилади. Шу тариқа Даврон Ғозиев асарнинг композицион маркази, воқеаларни бирлаштирувчи образ сифатида берилади. Лекин у уруш тўғрисидаги баъзи асарларда учрайдиган афсонавий баҳодирга айланиб қолмайди. Даврон ўз дард-ҳасрати, ютуқ-камчиликларига эга бўлган реал одам, конкрет шахс сифатида тасвирланади. Унинг жангчилик, командирлик фаолиятини кўрсатадиган воқеалар кўп эмас. Даврон Ғозиев қилган ишлар бошқа офицерлар қилган ёки қилиши мумкин бўлган ишлардан деярли фарқ қилмайди. Шунга қарамай, китобхон Давронни дарров ёқтиради, унинг оқ-сариқдан келган чеҳрасидаги қатъиятни, ҳаракатларидаги шиддатни умрбод эслаб қолади.

Бу ёзувчининг бадиий маҳорати ошганидан далолат беради. Ёзувчи қаҳрамонларнинг ички дунёсини таҳлил қилишга интилади, улар хатти-ҳаракатининг туб сабабларини топишга уринади. Бу жиҳатдан Даврон Ғозиев билан капитан Артём Ногаев образларини қиёслаш етарли. Ногаев кийими ва қилиқлари билан бошқалардан ажралиб туришни яхши кўрадиган олифта йигит. Унинг қўл остида ишлаган Мирҳайдар ҳам сал вақт ўтмай янги гимнастерка, янги пилотка, офицерлар киядиган янги этикда гердайиб юрадиган бўлиб қолади. Ногаев айши-ишратни яхши кўради. Лекин Давронни изтиробга солган муҳаббат азоби унга ёт. Ногаев батальон командири Ғозиевнинг штабида ишлайдиган Оля Куприянова деган қизга илашиб қолади. Лекин унинг кўнглини ололмайди. Буни Ғозиевдан кўради. Одамларга, муҳаббатга мана шундай бир ёқлама, енгил қараш унинг бошқа ҳаракатларида ҳам кўринади. Ногаев оқибатда Ғозиевга туҳмат қилади, Оля Куприяновaнинг ўлимида уни айблаб, полк командирига хат ёзади.

Даврон — Мансуржоннинг ҳамқишлоғи гўзал Саломатхоннинг эри. Батальон штабида ишлай бошлаган Мансур Даврон билан Оллянинг яқинлигини кўриб, дарров шубҳага тушади. Унинг назарида, севикли командири Даврон бевафога ўхшаб туйилади. Китобхон воқеаларга Мансуржоннинг кўзи билан қарагани учун, у ҳам Мансур билан баббаравар изтироб чекади. Давроннинг қалбини, унинг Оляга муносабатини тезроқ билгиси келади. Повестда бундай муаммолар кўп. Улар бирбирига уланиб, бир-бирини тўлдириб боради. Буларнинг ҳаммаси баёнга алоҳида жозиба, алоҳида сеҳр бахш этади.

Асарда Саломатхон образига кўп жой берилган эмас. У шаҳарга ўқишга боради, фарғоналик йигит Давронга турмушга чиқади, эри армияга кетгандан кейин ўз қишлоғига қайтиб келади, колхозда ишлайди. Саломатхон тўғрисида бошқа гап йўқ. Лекин ёзувчи топган бўёқлар, чизиқлар, воситалар китобхоннинг қалбини титратади. Асар охиридаги туғаллаима айниқса кучли ёзилган. Муаллифнинг Саломатхон ва унга ўхшаган аёлларга ҳурмати ва бу ҳурматни ифодалаш учун ишлатган воситаси ҳар қандай юракни ларзага солади.

Тўпламда «Излайман» повестидан ташқари «Матлуба» қиссаси, «Соқол», «Ўғил бола хотин», «Атаман» ҳикоялари, «Ғафур Ғулом ижодхонасида», «Абдулла Қодирийни ўқиганда», «Аброр ака» «Баҳром Раҳмонов», «Михаил Светлов», «Туш» каби этюд-лавҳалари бор. Материал ва жанр томонидан хилма-хил бўлган бу асарларда Одил Ёқубов талантининг янги-янги қирралари намоён бўлади.

«Соқол» ҳикоясининг тили жуда ширали. Ёзувчи ҳикояни фронтда иштирок этган, ҳозир кексайиб қолган мўйсафид тилидан олиб боради. Ҳикоя «Ҳунар ҳунараст, беҳунар ҳораст... Ҳунар демоқчи қизиқ бир ҳангома эсимга тушиб кетди, бекор ўтиргандан кўра айтиб берай, ука» сўзлари билан бошланади. Оғзаки баён услубига хос бўлган, бу руҳ бутун ҳикоя давомида сақланади. Натижада кекса ҳунарманд образи китобхон кўз ўнгида бутун тўлалиги билан гавдаланади.

Тўпламдаги бошқа асарлар ҳам мана шундай маҳорат билан ёзилган.

Баъзи асарларда чўзиқлик, найтариқ, шаблон жумлалар учрайди. Лекин бу камчиликлар тўпламдан олинган умумий ойдин таассуротга путур етказолмайди. Одил Ёқубовнинг «Излайман» тўплами гўзаллигига ташна китобхонларимизнинг севимли китобларидан бири бўлиб қолишига шубҳа йўқ.

Р. ҚЎЧҚОРТОЕВА.

* О. Ёқубов, Излайман. Қиссалар, ҳикоялар ва этюдлар, «Ёш гвардия» нашриёти, Тошкент, 1972 йил.

Ажаб **савдолар**

ИМТИҲОНДАГИ НАЙРАНГЛАР

Олий ўқув юртларига кириш учун ҳаммага эшик очиқ. Лекин ҳамма ҳам қабул қилинавермайди. Кириш имтиҳонларидан муваффақиятли ўтган, қобилиятли ёшларгина танлаб олинади. Бу қатъий қоида. Лекин шу қоидани бузувчилар, олий ўқув юртларига имтиҳон кўчасидан эмас, балки бошқа тор кўчалардан киришга интилувчилар ҳам топилиб қолар экан. Институтга киришнинг бундай осон йўлини қидирганлар «изласанг топасан» деган шиорга амал қилиб, кўзбўямачиликнинг янги йўлларини қидириб топишибди.

Яқинда Низомий номидаги Тошкент Давлат Педагогика институтининг сиртқи бўлимига кириш имтиҳонлари қабул қилиш вақтида ажиб ҳангомалар юз берди. Мунаввар Қамбарбекова институтнинг педагогика ва психология факультети сиртқи бўлимига кириш учун ариза топширди. Кириш имтиҳонлари шу йил 4 июнда бошланиб, 20 июнда тамом бўлди. Қамбарбекова 4 фандан кириш имтиҳонларини топширди.

Шундай экан, бу ерда қандай ҳангома бор деб ўйларсиз. Гап шундаки, Мунаввар Қамбарбекова кириш имтиҳонларида мутлақо қатнашмаган. Институтга кириши учун аризани ҳам синглиси Дилбар ёзган бўлиб, Мунаввар бу вақтда 15 майдан 20 июнга қадар Тошкент Медицина институти неврологик клиникасида даволанган. Унинг имтиҳон топширадиган ҳоли ҳам йўқ эди.

Мунаввар учун кириш имтиҳонларини ким топширган? Имтиҳон қабул қилган ўқитувчилар А. Аҳроров, Р. Худойберганов, Х. Ёқубова, Е. Казазьян, Рафиқов, Сучкова ва бошқа ўртоқлар Мунаввар Қамбарбекова абитуриентлар орасида энг билимдони эканлигини таъкидлашади. Бўлмасачи, Мунаввар Қамбарбекова ўрнига унинг имтиҳон варақасини кўтариб, синглиси, чет тиллар педагогика институтининг III курс студенти Дилбар Қамбарбекова имтиҳон топширади-ю, абитуриентларга нисбатан билимдон бўлмайди-ми? Комсомол аъзоси Дилбар Қамбарбекова бундай муғомбирлик билан давлатни алдашни ўзи учун қандай эп кўрдийкин? Институт комсомол ташкилоти Дилбарга худди шундай савол берса керак, деган умиддамиз.

Абитуриент Д. Юсупованинг имтиҳон топшириши бундан ҳам қизиқ бўлди. Биология фани бўйича тушган саволларга жавоб беролмай, икки баҳо олди. Лекин имтиҳон ведомостидаги шу баҳо кейинчалик ўзгариб қолди. Ведомостга қўйилган баҳоларни ким ўзгартира олади? Қоида бўйича уни ўзгартиришга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ. Аммо, комиссия аъзолари — ўқитувчилар Аҳроров, Худойберганов ва Исҳоқов бутун масъулиятни зиммаларига олиб, баҳони ўзгартириб қўйишди. Уларнинг айтишларича абитуриент Д. Юсупованинг опаси — Тошкентдаги онкология диспансери ҳамшираси Юсупованинг илтимоси билан ўзгартиришган экан. Институтга кирувчиларнинг билимларини баҳолайдиган, уларнинг орасидан олий ўқув юртларида билим олишни давом эттириш учун энг муносибларини танлаб олиш каби масъулиятли вазифа юклатилган комиссия аъзоларининг бу қилиғи қайси қоидага тўғри келади? Баҳолар илтимос билан ўзгартирилаверса, ведомостга қўйилган рақамлар тузатилаверса, бир кишининг ўрнига бошқа бировлар кириб имтиҳон топшираверса, бу қандай тартиб-у, қандай интизом? Педагогика институти қабул комиссияси ана шундай бебошликлар учун катта йўл очиб қўйибди. Нега десангиз, институтга кириш учун абитуриентлар ўзи эмас, бировлар қўли билан ёзилган аризалар ҳам қабул қилинаверган. Имтиҳон ведомостлари ўз вақтида тўлғазилмайди. Шунга қарамай қабул комиссияси уларни қабул қилиб олаверади. Ҳатто ведомостларга номер ҳам қўйилмаган. Бунинг устига студентлар қабул қилишнинг белгиланган қоидалари қўпол равишда бузилмоқда. Айрим абитуриентлар иншо ўрнига диктант ёзиб топшираверган. Лекин ҳеч ким, диктант эмас, иншо ёзиш керак эди-ку, деб текшириб кўрмаган.

Буларнинг ҳаммаси олий ўқув юртига студентлар қабул қилишда пала-партишликка, қоидаларнинг бузилишига олиб келган. Институт ректорати, партия ва комсомол ташкилотлари кириш имтиҳонларини ўтказиш устидан қаттиқ назорат ўрнатмаганлар. Олий ўқув юртига қабул қилиш қоидаларига қатъий риоя қилинганда, имтиҳон олувчиларга нисбатан талабчанлик оширилганда, контроль кучайтирилганда бундай ҳангомалар юз бермаган бўларди. Институт партия ва комсомол ташкилотлари бу хунук воқеадан тегишли хулоса чиқариб оладилар, деган умиддамиз.

Л. АЛЛИДУЕВА,
И. ҲАЙДАРОВ.

ХАТЛАРИНГИЗГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ.

ОГОҲЛАНТИРИЛДИ

Мен асли андижонликман. Ҳозир Сирдарё областининг Ильич районида яшайман. Туғилиб-ўсган областимдаги янгиликлардан хабардор бўлиш мақсадида Пахтаобод район «Ленин йўлидан», Андижон область «Коммунист» газеталарига обуна бўлган эдим. Лекин бу газеталарнинг бирорта сонини ҳам олиб ўқишга муяссар бўлмадим. Почтальонга, алоқа бўлимига учрашавериб чарчадим. Энди кимга арз қилай?

Газетхон Ш. Мўйдинов йўллаган ана шу мазмундаги хат юзасидан Пахтаобод район алоқа бўлими текшириш ўтказди. Алоқа ходими К. И. Митинанинг айби билан Мўйдиновга газета бормагани аниқланди. Ўз ишига совуққонлик билан қарагани учун К. И. Митина қаттиқ огоҳлантирилди. Ш. Мўйдиновга эса обуна учун тўлаган пули қайтарилди.

СПАССКИЙМИ, ФИШЕР?

Бугун — 4 июлда Исландиянинг пойтахти Рейкьявик шаҳрида замонамизнинг энг забардаст гроссмейстерлари Борис Спасский билан Роберт Фишер ўртасида жаҳон шахмат тожи учун 24 ўйиндан иборат катта мусобақа бошланади.

Кейинги 100-120 йил мобайнида ўтказилган йирик халқаро шахмат мусобақалари географиясига назар ташласак Лондон, Париж, Нью-Йорк, Вена, Берлин, Петербург, Белград, Буэнос-Айрес, Москва... шаҳарларига дуч келамиз. Аммо, бу галгиси шимолий ўлка — Исландиядалиги кўпчиликни таажжубга соляпти. Бу мамлакатда жами 200 минг аҳоли бўлиб, шунинг тенг ярми пойтахтда яшайди.

Борис Спасский танлаган шаҳарларнинг бири шу Рейкьявик эди. Баъзилар назарга илмайдиган бу мамлакатдан ҳам машҳур гроссмейстер Ф. Олаффсон ва кўпгина халқаро шахмат мастерлари чиққан. Спасский шу ерни ихтиёр этганда инжиқ табиат рақиби Фишернинг талабларини ҳам ҳисобга олган бўлса ажаб эмас. Негаки, бир вақтлар чет элда бўладиган мусобақаларга боришдан анча илгари М. Ботвинник турлича, ғалати машқлар ўтказган. Масалан, уйида машқ қилаётганда радиоприёмникни баланд қўяр, тренеридан энг бадбўй тамаки чекиб, тутунини ўзига пуркашини талаб қиларди.

Яқин-яқингача, ҳатто ҳозир ҳам баъзи мамлакатларда шахмат турнирлари ўшанақа жойларда ўтказилади. Кўникмаган киши шахматни ташлаб қочишдан бўлак илож тополмайди. Бинобарин, Фишернинг бу борадаги инжиқликларини рисоладаги талаблар дейиш керак, — деб таъкидлайди Ботвинник.

Машҳур ёзувчи Стефан Цвейгнинг таъбири билан айтганда, шахмат инсон кашф этган ўйинлар орасида тасодиф инжиқлигига боғлиқ бўлмаган ва ақлий истеъдоднинг ўзига хос шаклига тож кийгизадиган якка-ю ягона «шоҳона ўйин»дир...

Спасский ва Фишер ўз тренерлари ҳамда секундантлари билан бирга шаҳарнинг қоқ марказида жойлашган меҳмонхонада истиқомат қиляптилар. Бу, шахматчиларнинг ўйинга тайёргарлик кўриши, кечиктирилган вазиятларни таҳлил қилиши учун зарур шароитларга эга бўлган ҳар томонлама қулай меҳмонхонадир. Меҳмонхона маъмурияти санъат, спорт юлдузларини хиралик билан уларга яқинлаштиришга ҳаракат қилувчи кишилардан муҳофаза этишда анчагина тажрибага эга дейишади.

Шахмат шоҳи бўлишнинг ўзи Спасскийнинг кучидан далолатдир. Ҳеч кимга ортиқча бой бериб қўйган эмас. Чунончи, Фишернинг ўзини уч маротаба мағлуб этиб, икки ўйинни дуранг қилган. Аммо рақибининг кучига тан беради. Исландияга жўнаш олдидан у:

— Бўлажак ўйинлар натижасидан қатъий назар, бу — менинг учун бир байрамдир,— деганди. Бу унинг чўчиётганидан эмас, балки мардлигидан нишонадир.

Шахмат ўйнашни 6 ёшида опаси Жуандан ўрганиб, ўта тиришқоқлиги туфайли 10 ёшида мастер даражасида, 14 ёшида гроссмейстер кучида ўйнаган, яна бир йилдан сўнг шахмат тожига даъвогарлик қила бошлаган Фишернинг талантини аввало совет шахматчилари юқори баҳолайдилар. Робертнинг маҳоратига жило беришда совет гроссмейстерлари ижод қилган, партиялар муҳим ўрин тутганини Фишернинг ўзи ҳам инкор этмайди. Аммо шу пайтгача жаҳон чемпиони бўлолмаганини ўзидан кўрмай, бунга совет шахматчиларининг «коллектив ўйини» сабабчи дейишини қўймаётган Фишер кўпгина мухлисларининг ихлосини қайтарди.

Фишер шахмат тарихида зўр довруғ таратди. Шахмат тахтасида вужудга келувчи вазиятларни тез ҳисоблаш ва чамалашда унга тараф кам. Аммо ўз билганини рақибининг майлидан ташқари ҳам амалга ошириш борасида Спасскийга бас келиш осон эмас.

Имкониятлари тахминан баробар бу икки шахмат «олами»нинг яккама-якка олишуви фавқулодда катта қизиқиш туғдираётгани табиий. «Ким ютади?» деган анъанавий саволга жавоб берадиган азамат — иштирокчиларнинг ўзидир. Ҳозирча буни биз вақтнинг ўзига ҳавола қилиб турганимиз маъқул.

М. МУҲИДДИНОВ.

* * *

Роберт Фишернинг яна бир инжиқлиги ўйиннинг икки кунга кечиктирилишига сабаб бўлди. У халқаро шахмат федерациясининг қоидаларини бузиб, ўйин бошланишидан бир кун илгари қуръа ташлаш маросимига етиб келмади. Натижада шахмат федерацияси қоидага хилоф равишда қуръа ташлашни ўйин бошланадиган якшанба куни — иккинчи июлга кўчиришга мажбур бўлганди. Афсуски, Фишер ўйин бошланадиган куни Федерация номига телеграмма йўллаб, бетоблиги сабабли ўйинни сешанба кунга қолдиришни илтимос қилибди.

Иккинчи марта бўлса ҳам, халқаро қоида бузилишига қарамай, шахмат федерацияси даъвогарларга ён босди. Халқаро федерация раиси Макс Эйве учрашув 4 июлга кўчирилади деб эълон қилди. Шу билан бирга у, агар Фишер бу гал ҳам ўйин бошланмасдан бир неча соат олдин Рейкьявикка — қуръа ташлаш маросимига етиб келмаса — жаҳон биринчилигига даъвогарлик қилишдан маҳрум этилади, деди.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

«ЎЗБЕКҚОНЦЕРТ»
Свердлов номли концерт залида
6. 7 ИЮЛЬ КЕЧ СОАТ 8 ДА
СССРнинг 50 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНГАН
САНЪАТ БАЙРАМИНИНГ ЯКУНЛОВЧИ

КАТТА КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Таваккал ҚОДИРОВ, Тамара ЮНУСОВА, Ўринбой НУРАЛИЕВ, Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Жуманазар БЕКЖОНОВ; Солистлар: Фахриддин УМАРОВ, Шерали ЖЎРАЕВ, Дадахон ҲАСАНОВ Гулшод ОТАБОЕВА, Дилором ҚАЮМОВА;
ИЖРОҚЎМБУВА АМИНОВ раҳбарлигидаги
АСКИЯ ВА СЎЗ УСТАЛАРИ
«ШОДЛИК» АШУЛА ВА РАҚС АНСАМБЛИ
Программани — Ғулом ТОЖИ-АЪЛОЕВ ва ЗАЙНОБИДДИН ЮСУПОВлар олиб борадилар.
Билетлар сотилмоқда.

ПУШКИН НОМЛИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА
8. 9 ИЮЛЬ КЕЧ СОАТ 8 ЯРИМДА

КАТТА АСКИЯ ВА КУЛГИ КЕЧАЛАРИ ЎТКАЗИЛАДИ

ҚАТНАШАДИЛАР:
АНДИЖОН ОБЛАСТИДАН: Абдулхай Махсум Қозоқов, шогирдлари Убайдулло ва Ҳасанбойлар; Раҳматқул Яшаров, Ғулом Рўзибоев.
ФАРҒОНА ОБЛАСТИДАН: Ижроқўмбува, Ғоибака Тошматов, Насриддинака Мирзааҳмедов, Обил Норматов, Мамарозиқ Исҳоқов, машҳур Юсуфжон қизиқнинг ўғиллари Зайнобиддин ва Мадаминжон; Йўлдошхон Носиров, Неъматжон Тошматов, Муҳиддин Дарвишов.
ТОШКЕНТДАН: Қодирхон Усмонов, Айниддин Зайниддинов ва Фозил Султонов.
ХОНАНДА ВА СОЗАНДАЛАР.

СПОРТ ХАБАРЛАР

ГИМНАСТИКА

Москвада спорт гимнастикаси бўйича СССР кубоги учун мусобақалар бошланди. Дастлабки кунниёқ пешқадамликни грозниййлик жаҳон чемпиони Людмила Турищева қўлга киритди. У 37,8 балл тўплаган бўлса, Тамара Лазакович (Витебск) 37,7 натижа билан иккинчи ўринга чиқиб олди. Мусобақада иштирок этаётган моҳир гимнастикачимиз Эльвира Саадининг чиқишлари ҳам чакки бўлмади.

Тошкентлик қиз тажрибали тенгдошлари қатори дастлабки мусобақаларда 37,65 балл тўплай олди. Бугунги кунда Эльвира мусобақаларни кўтаринки руҳда ўтказиб, жами 75,35 натижа билан кучли олтиликдан ўрин олиб турибди. Гимнастикачимизнинг «Олисда Волга дарёси сокин оқар» музикаси бўйича қилган ҳаракати кўпчиликнинг эътиборини тортди ва энг юқори баҳо — 9,7 балл олишга эришди.

ФУТБОЛ

Ўтган шанба-якшанба кунлари кўпгина футбол мусобақалари бўлди. Бразилияда совет терма командаси Уругвай футболчилари билан куч синашиб, дастлабки ўйинни 1:0 ҳисобида ғалаба билан ўтказишди. Чехословакиянинг Острава шаҳрида СССР — ЧССР ёшлар терма командаларининг Европа биринчилиги учун такрорий ўйини бўлди. Москвада ўтказилган дастлабки учрашувни 2:2 — дуранг қилган совет футболчилари бу гал 1:3 билан мағлубиятга учраб, кумуш медаль олиш билан кифояланишди. Европа чемпиони деган ном эса ЧССР терма командасига насиб қилди.

Мамлакатимизда СССР кубоги учун ярим финал учрашувлари ўтказилди. ЦСКА — «Торпедо» (Москва) ўйинида ҳисоб очилмай қолган бўлса, москвалик спартакчилар билан львовлик карпатчилар учрашуви 2:0 ҳисобида тугади. Такрорий ўйин 28 июлда бўлади. Олий лигачилар ўртасида икки учрашув бўлди: «Зенит» — «Динамо» (К) 2:2, «Арарат» — «Динамо» (М) 0:0. Биринчи лига командалари ўртасида ягона ўйин «Нистру» — «Черноморец» ўртасида ўтди. Бунда одессаликлар 0:1 билан ғалабага эришди.

Совет Иттифоқи буюртмаси билан шу беш йилликда Польша кемасозлари ўнлаб кемалар қуриб беришади. Суратда: 32 минг тонна юк кўтариш қувватига эга бўлган, узунлиги 202, кенглиги 24 метр қудратли юк кемаси сувга туширилаётган пайт.

ЦАФ — ТАСС фотоси.

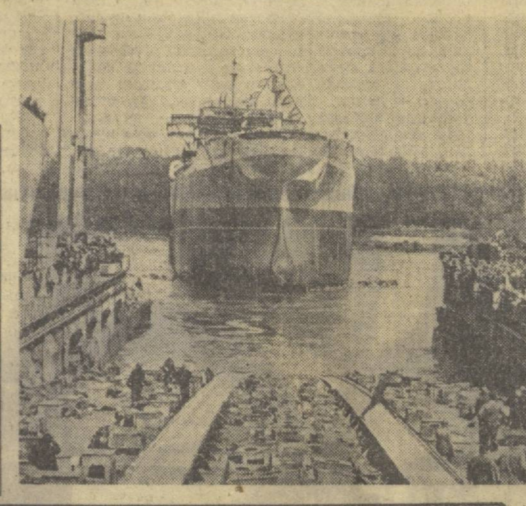

ДЎСТЛИК ИНШООТИ

ПРАГА, 3 июль. (ТАСС). Қурилаётган Прага метросини ҳақиқатан ҳам Чехословакия — Совет дўстлиги иншооти, деб айтиш мумкин, деди Чехия Социалистик Республикаси қурилиш ва техника министри Карел Лебл «Свободне слово» газетаси мухбири билан суҳбатда.

Советларнинг ёрдами туфайли, совет тажрибасидан фойдаланиш туфайли, деди министр, Прага метросозлари Прага маркази билан шаҳар жанубидаги янги районлар ўртасида қатнайдиган метрополитеннинг биринчи линиясини қуришни муваффақиятли тамомламоқдалар.

Совет мутахассислари иштирокида бир қанча техника проблемаларининг ҳал этилиши қурилишни муваффақиятли тамомлаш учун катта аҳамиятга эга бўлди. СССРдан махсус асбоб-ускуналар, машина ва механизмлар, жумладан шчитлар ва кўтаргичлар, юк ортувчи машиналарнинг етказиб турилиши муҳим роль ўйнади.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

СУВЕРЕНИТЕТ УЧУН КУРАШ

Панама канали зонаси тўғрисидаги шартномани қайта кўриб чиқиш тўғрисида бултур Вашингтонда АҚШ ва Панама вакиллари ўртасида музокаралар бошланган эди. Бу музокаралар Панама — Америка муносабатларида янги саҳифа очди. Гап шундаки, Панаманинг ҳозирги раҳбарлари мана шу асоратли битимни бекор қилишга шундай қатъият билан интилмоқдаларки, илгари бу мамлакатнинг бирон бир ҳукуматида бундай қатъият бўлмаган эди. Қўшма Штатлар Марказий Американинг мана шу кичкина давлатига шартномани 1903 йилда зўрлаб қабул қилдирган эди. Бу шартнома мамлакатни икки бўлакка бўлиб қўйишни «қонунлаштирди», каналнинг ўзи ва унинг икки соҳилидаги Панама территориясининг 1432 квадрат километрдан иборат бир қисми АҚШ қўлига «абадий» ўтди.

Канал зонаси, ёки панамаликлар «зона», деб атайдиган мана шу ер давлат ичидаги давлат бўлиб қолди. Бу «зона»нинг ўз қонун ва тартиб-қоидалари, ўз армияси ва полициячилари бор. Американлик ҳар қандай киши Панамада жиноят қилиб, ўраб қўйилган тиконли сим ғовидан зона томонга ўтиб олса Панама суди уни жавобгарликка торта олмайди. Панамаликлар эса бу зонада ўзларини мусофирдек ҳис қиладилар, агар бу панамалик негр ёки мулат бўлса у худди Техасдагидек ёки Алабамадагидек ирқий жиҳатдан ҳам камситилаверади.

«Зона»да АҚШнинг 12 та ҳарбий, денгиз ва ҳарбий ҳаво базалари бор. Шу базалардаги Америка самолётлари Куба устига ва бошқа қўшни давлатлар устига учиб бориб жосуслик қилмоқдалар. Американликлар ўзларининг разведка марказларини, миллий озодлик ҳаракатларига қарши курашадиган «мутахассислар»ни ўқиб ўргатиш учун очилган мактабларини ҳам шу «зона»да жойлаштирганлар. Шу мактабларда таълим олган жосуслар, диверсантлар ва иғвогарлар ер курраcидаги кўпгина «уруш олови ловиллаб турган» жойларда иш олиб бормоқдалар. Панаманинг тропик чангалзорларида ва ботқоқликларида, Вьетнамдагига ўхшаш шароитда Американинг минглаб солдатлари машқ қилдирилмоқда. Сўнгра улар Ҳинди-Хитойга, шунингдек Осиё, Африка ва Латин Американинг бошқа мамлакатларига юбориладилар. Хуллас бу «зона»», чинакам жосусхонага айлантирилган.

Панаманинг ватанпарварлик руҳидаги раҳбарлари бултур Вашингтонда музокаралар бошлаб Панама еридан ўтган канал Панаманики бўлсин ва Панама халқининг манфаатига хизмат қилсин, деб зўр бериб талаб қилаётганликларига таажжубланиб бўладими? Улар муҳим натижаларга эришишга муваффақ бўлдилар. Биринчидан, канал Қўшма Штатларнинг «абадий мулки», деб Панама—Америка шартномасида қайд этиб ўтилган модда бекор қилинди, Иккинчидан, бутун канал зонаси устидан Панаманинг суверен ҳуқуқи эътироф қилинди. Лекин ҳал этилмаган муҳим масалалар, шунингдек Америка томони қондиришдан бош тортаётган Панаманинг ҳаққоний талаблари ҳали анчагина бор.

Вашингтон дипломатиясининг тактикасини характерли деса бўлади. Дастлаб Америка вакиллари музокараларнинг бутун моҳиятини каналдан фойдаланганлик учун тўланадиган ҳақни кўпайтириш масаласидан иборат қилиб қўйишга уриндилар (шуни айтиб ўтиш керакки, 1970 йилда канал АҚШга 144 миллион доллар даромад келтирди. Панамага эса шу даромаднинг жуда оз миқдори — 1,9 миллион доллар тўланди, холос). Мана энди Вашингтон Панама жиддий иқтисодий қийинчиликларга дуч келиб қолганидан фойдаланиб унга тўланадиган пулни оз-моз кўпайтириш йўли билан ўз музокарадошларини ён беришга мажбур қилмоқчи бўлди.

Хўш, бу қийинчиликлар нимадан иборат? Марказий Америкадаги бу давлат дуч келаётган проблемаларнинг моҳияти нима?

Панама — ибтидоий қишлоқ хўжалигига эга бўлган, саноати ривожланмаган, бир ярим миллион кишига яқин аҳолиси бўлган қолоқ мамлакат, Панама экономикасининг характери каналга кўп жиҳатдан боғлиқ. Мамлакат хазинасига тушадиган даромаднинг катта қисми савдо-сотиқдан, туризмдан, банклар фаолиятидан ва кемалар киракашлигидан келади.

Мамлакат аҳолисининг 60 проценти шуғулланаётган қишлоқ хўжалигига келганда, хўжаликнинг бу тармоғида феодаллик ва ярим феодаллик муносабатлари шу вақтгача сақланиб келмоқда. Панама қишлоқ хўжалиги банан, какао, шакар қамиши ва кофе етиштириш ва шу маҳсулотларни чет мамлакатларга, асосан АҚШга сотиш учун ихтисослаштирилмоқда.

Бу иллатли системага жиддий зарба берилди. 1968 йилнинг октябрида Панамада тўнтариш қилинди. Тўнтариш натижасида ҳокимият миллий гвардия (мамлакатнинг қуролли кучлари) бош қўмондони генерал Омар Торрихос бошчилигидаги тараққийпарвар кайфиятдаги ҳарбий доиралар қўлига ўтди. Янги раҳбарлар давлат манфаатларини ҳимоя қилишга ва машъум «зона» парчалаб қўйилган миллий территориянинг бутунлигини қайта тиклашга қаратилган ташқи сиёсат ўтказмоқдалар. Ички сиёсат соҳасида улар бир қанча ислоҳотлар ўтказилишини эълон қилиб, социал-иқтисодий ўзгаришлар жараёнини бошлаб бердилар.

А. КОЗЛОВ,

(ТАСС).

ҲАР ТЎҒРИДА

ЎЗИ ҚАЗИГАН ЧОҲГА...

Роберт Барнс АҚШда «Уйингиз ўғрилардан ҳимоя қилинганми?» деган китобнинг автори сифатида жуда машҳур. У ўз китобида ўғриларнинг уйга кириш усулларини таърифлайди, шунингдек, ўғриларга қарши кураш тўғрисида маслаҳат беради. Шунга қарамай, Роберт Барнснинг ўзи яқинда бировнинг уйига ўғриликка тушаётганида қўлга олинди. «Мутахассис» икки ярим йилга қамоқ жазосига ҳукм қилинди.

ЖАСУР МИЛЛИОНЕР

Гангстерлардан тўрттаси 63 яшар мексикалик миллионер Игнасио Лицаррага Хуэртани ўғирлаб кетишди. Ўғрилар миллионерни хилват жойга яшириб, чиқариб юбориш эвазига беш миллион песе (435 минг доллар) талаб қилдилар. Уч кун тутқунликда ўтирган миллионер чол уни атиги икки киши қўриқлаётганини сезиб қолди. Пайт пойлаб қоровуллардан бирининг бошига тош билан туширди ва тўппончасини олиб иккинчисини отиб ташлади, сўнгра уйига қочиб қолди.

РЕКОРД

Инглиз парашют-десант қўшинининг собиқ офицери 54 ёшли Ричард Кроушоу тинимсиз юриш бўйича жаҳон рекорди ўрнатди. У 76 соату 21 минутда 409,34 километр йўл босди. Лейбористлар бу воқеадан ўз партияларини оммалаштиришда фойдаланмоқдалар. Кроушоу лейбористлар партиясининг Англия парламентидаги депутатидир.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

11.00—ТОШКЕНТ. 11.05 — Болалар учун концерт. 11.35 — **Уникки ой** (бадиий фильм). 12.30—МОСКВА. 12.35—Янгиликлар. 12.45—Ўқувчилар учун кўрсатув. 14.15—**Ўтмиш садоси** (бадиий фильм). 15.50—Мамлакатимиз далаларида. 16.05—Концерт. 17.55—ТОШКЕНТ. 18.00 — Кинофильм. 18.25—Эркин дўстлик саҳифалари. 19.35—Ахборот. 19.50—Бадиий фильм. 20.00—Ахборот 20.45—Концерт. 21.25—Қишлоқ хўжалиги билимлари телевизион халқ университети. 22.00—«Вақт». 22.30—**Кора консулнинг ҳалокати** (бадиий фильм). 00.05—Фильм-концерт.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.05—МОСКВА. 18.10 — Янгиликлар. 18.15—Спорт программаси. 18.45—Қирғиз қишлоғи ҳаёти саҳифалари. 19.00 — «Здоровье». 19.30—Музикали кўрсатув. 20.35—**Қуёш ҳарорати** (бадиий фильмнинг биринчи серияси). 22.00—ТОШКЕНТ Врач маслаҳати. 22.15—Ўқишга марҳамат. 22.30—МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00—ТОШКЕНТ. 20.55—Фильм-концерт. 21.20—**Мамлюк** (бадиий фильм).

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 7.40 — Енгил куйлар. 8.25 — Наманган области театри солистлари **Ҳ. Охунова** ва **М. Исомиддинова** микрофон олдида. 9.30 — Москва. «Ер ва эл» радиожурнали. 10.10 — «Гуллаётган ўлка». Наманган область партия комитети секретари Т. Рўзибоев сўзи. 10.25 — Ёш ижрочилар концерти. 11.15 — «Беш йиллик вахтаси». Наманган область радиосининг эшиттириши. 11.30 — Қувноқ оҳанглар. 12.15 — Наманган область халқ талантларининг концерти. 13.00 — «Сут будоқлари». Наманган область радиосининг эшиттириши. 13.30 — Наманган области меҳнаткашларининг талабларига мувофиқ концерт. 14.00 — Наманган деҳқонлари юбилей вахтасида. 16.10 — «Ҳаёт гимни». Гулҳусейн Гулҳусейн ўғлининг шингил ҳикоялари. 16.50 — «Правда» газетасининг обзори. 18.00—«Коммунистларнинг меҳнатдаги ибрати». Наманган область радиосининг эшиттириши. 18.10 — Хор қўшиқлари. 18.40 — Спорт эшиттириши. 19.20 — Қорақалпоқ куйлари. 20.00 — Наманган ёшлари «Ёшлик» радиостанциясининг меҳмони. 20.50 — Саломатлик — туман бойлик. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10 — Наманган области меҳнаткашларининг талабларига мувофиқ концерт. 22.15 — Ўзбекистон халқ ҳофизи **О. Имомхўжаев** концерти. 22.40 — «Шеърият даврасида». Наманган шоирларининг чиқишлари. 23.10 Куйлар тинглаб дам оламиз.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Музика садолари — «ЎЗБЕКИСТОН», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Рам ва Шам — НАВОИЙ номли, ҲАМЗА номли, (кундуз ва кечқурун).

Уз ҳақингда сўзла — «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз соат 12, 4 ва 8 да).

Федра — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Ўзбекистон «ГОССТРОЙ»и қошидаги
ЎЗБЕКИСТОН ШАҲАР ҚУРИЛИШИ БЎЙИЧА ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ВА ЛОЙИҲАЛАШ ИНСТИТУТИ
қуйидаги вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бўлим бошлиқлари (фан докторлари ёки кандидатлари): район планировкаси ва шаҳар қурилиши бўйича, шаҳар қурилиши лойиҳаларини математик методлар ва автоматик усуллар билан ҳал қилиш бўйича;

лаборатория бошлиқлари (фан докторлари ёки кандидатлари): шаҳар қурилиши, шаҳар қурилишини инженерлик жиҳатидан асослаш ва шаҳарларда шовқиндан муҳофаза қилиш;

қуйидаги соҳалар бўйича катта ва кичик илмий ходимлар: район планировкаси, шаҳар қурилиши архитектураси, шаҳарлардаги инженерлик иншоотлари ва шаҳарларнинг транспорт схемаси, шаҳар қурилиши экономикаси, тупроқ механикаси, инженерлик геологияси, шаҳар қурилиши лойиҳаларини математик методлар ва автоматик усуллар билан ҳал қилиш ва шаҳарларда шовқиндан муҳофаза қилиш.

Конкурс муддати — 22 июлгача.

Ҳужжатларни қуйидаги адресга топшириш лозим: Тошкент шаҳри, ГСП, Навоий кўчаси, 18-уй.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ Ҳ. М. АБДУЛЛАЕВ НОМИДАГИ ГЕОЛОГИЯ ВА ГЕОФИЗИКА ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лабораториялар бўйича катта илмий ходимлар: Ер қобиғи тузилишини ўрганишнинг сейсмик методлари разведка геофизикаси, қолдиқли рудогенези (янги тасдиқланган тематика бўйича ишларни бажариш учун).

Конкурсларда геология-минералогия фанлари доктори ёки кандидати илмий даражаси бўлган кишилар, шунингдек маъданмас фойдали қазилмалар конларининг геофизикаси ҳамда геологияси соҳасида катта ишлаб чиқариш ва илмий иш стажига эга бўлган кишилар иштирок этиши мумкин.

Конкурс муддати — 14 июлгача.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент-18 Академик Сулаймонова кўчаси, 33-уй.

БАХТЛИ РАҚАМЛАР

25. 30. 31. 34. 46. 48

ТОШКЕНТ шаҳрида 30 июнда ўтказилган «СПОРТЛОТО»нинг 18- ТИРАЖИДА қуйидаги рақамларга ютуқ чиқди: 25 (лижа-трамплин), 30 (парусный спорт), 31 (сузиш), 34 (қўл тўпи), 46 (хоккей), 48 (шахмат).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратининг коллективи Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг масъул ходими С. М. Юсуповга отаси **Мўмин ЮСУПОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ВЕНА. Бу ерда ёшлар ва студентларнинг X жаҳон фестивалига тайёргарлик кўрувчи Австрия комитетининг ташкилий мажлиси бўлди. Халқаро тайёргарлик комитетининг ташкилий мажлиси бўлди. Халқаро тайёргарлик комитетининг даъватига мувофиқ, Австрияда фестиваль ғояларини кенг ёйиш ва Австрия делегациясини фестивалда қатнашиш учун тайёрлаш мақсадида Австрия комитети тузилди.

Австрия Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси профессор Вальтер Холличер комитет раиси қилиб сайланди.

✦ УЛАН-БАТОР. Бу ерда социалистик мамлакатлар соғлиқни сақлаш министрларининг 13-кенгаши тамом бўлди. Кенгаш қатнашчилари қишлоқ аҳолисига медицина-санитария хизмати проблемаларини муҳокама қилдилар, бу соҳадаги иш тажрибаларини умумлаштирдилар ва қишлоқ аҳолисига медицина хизматини янада яхшилаш йўлларини белгиладилар.

Кенгашда Болгария, Венгрия, Германия Демократик Республикаси, Корея Халқ Демократик Республикаси, Куба, Монголия, Польша, Румыния, Совет Иттифоқи ва Чехословакия вакиллари қатнашдилар.

✦ МАДРИД. Испаниянинг Барселона шаҳрида АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши норозилик юзасидан намойиш ўтказилди. Бу намойишда шаҳар аҳолисидан бир неча юз киши қатнашди.

✦ РИМ. «Монтэдисон» концернига қарашли маргер (Венеция) химия заводининг 50 ишчиси ишдан четлаштирилди. Корхона маъмурияти ишчиларнинг забастовкасини шундай йўл билан бостиришга уринмоқда.

Италия химия саноати ишчиларининг касаба союз ташкилотлари корхона эгаларининг ҳаракатларига қарши норозилик билдирдилар.

✦ ПРАГА. Чехословакияда 1975 йилда пўлат ишлаб чиқариш 1970 йилдагига нисбатан 35 процент ортади. Республиканинг халқ хўжалик плани янги металлургия заводлари қуриш ҳисобига эмас, балки мавжуд корхоналарни модернизация қилиш ва меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан маҳсулотни кўпайтиришни кўзда тутади.

Планга мувофиқ кейинги икки йил ичида ғоят унумли ишлайдиган янги машиналар Кладно шаҳридаги металлургия заводларида, Витковицкдаги К. Готвальд номли металлургия комбинатида, Улуғ Октябрь номли Тршинец металлургия заводида ўрнатилди.

✦ СОФИЯ. Болгарияда меҳнат унумдорлигини ошириш учун кенг авж олдириб юборилган социалистик мусобақа яхши самаралар бермоқда. Кўпгина округлардаги саноат корхоналари олтинчи беш йиллик иккинчи йили биринчи ярим йиллик плани муддатидан илгари бажарилганлиги тўғрисида рапорт бермоқда.

Ловеч шаҳридаги корхоналарда меҳнат унумдорлиги 27 процент ошди. Велико-Тирнов округида йилнинг биринчи ярми планидан ташқари 277 миллион левлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ой охиригача пландан ташқари яна 8 миллион левлик маҳсулот ишлаб чиқарилади.

✦ БУДАПЕШТ. Венгриядаги энг йирик Чепель металлургия ва машинасозлик комбинатининг коллективи планни муддатидан илгари бажармоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида корхона ишлаб чиқарган маҳсулотнинг миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 4.4 баравар кўпайди.

Қизил Чепель меҳнаткашлари йилнинг биринчи ярмида экспорт учун маҳсулот ишлаб чиқариш планини 30 миллион форинтдан кўпроқ миқдорда ошириб бажардилар.

Редактор ўринбосари Х. ЕДГОРОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 330.683. Масъул секретарь — 334455 Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 331451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524, Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 55—35. Урганч — 31—55. Фарғона — 4—29—44.

Б—154. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 04291